

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egyes évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek)
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

MEGHÍVÓ

AZ „ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET”

IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYÁNAK

ÜGYIS, MINT A

„GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE”

VÉGREHAJTÓ-BIZOTTSÁGÁNAK

1897. évi október hó 30-án délelőtt 10 órakor, esetleg folytatólagosan délután 4 órakor

A KÖZTELEK (ÜLLŐI-UT 25.) NAGYTERMEBEN TARTANDÓ

II-İK ÜLÉSÉRE.

- A) *Közösen érintendő ügyek.*
- Jelentés a szövetség folyó évi működéséről.
 - Mezőhegyesi aratógép-verseny.
 - Országos sörárpavár Pozsonyban.
 - Szőlőszeti tanulmányút.
 - Nemzetközi vetőgép-verseny.
 - Szegedi országos mezőgazdasági kiállítás.
 - Rubinek Gyula ügyvezető-titkár német-országi tanulmányútja.
 - Káosz Imre német- és csehországi tanulmányútja.
2. A szövetség 1898. évi költségvetése és működési programjának s a nagygyűlés napjának meghatározása.
3. Az ÖMGÉ, ugysis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége központjának ügyrendje.
4. Szövetségi titkár választása, szövetségi iroda szervezése s folyó évi költégei.
5. Szövetségi tagok átiratai:
- Sárosmegyei Gazdasági Egyesület átirata a katonának sürgős mezei munkálatok végzése céljából való szakszerűségi szabadságokra tárgyában.
 - Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagsági ügyében való átirata.

- Slavon Gazd. Egyesület átirata a szövetségbe való belépés tárgyában.
- Sopronmegyei Gazd. Egyesület átirata a szövetségbe való belépés tárgyában.
- Számár vármegyei Gazd. Egyesület átirata a kataszteri kiigazítások tárgyában a pénzügyminiszterhez intézett feliratának példolata ügyében.
- Nyitrai megyei Gazd. Egyesület indítványai: viteldíjkedvezmények; szarvasmarhakiállítások; magyar, német és tót nyelven szerkesztendő népies nyelven írott gazdasági naplók; gazdasági tudóstíkok; országos sörárpavár bemutatók; a terményeknek kölcsönzalog gyanánt való lekötése tárgyában.
- Erdélyi Szász Gazd. Egyesület átirata a szövetségbe való belépés tárgyában.
- Erdélyi Gazdasági Egyesület átirata a folyó évi tagdíj ügyében.
- Zempléni megyei Gazd. Egyület tudatja a szövetségbe való belépését.
- Bács-Bodrog vármegyei Gazd. Egyesület átirata a milleniumi gazdasági kollektív-kiállításra megszavazott 300 frt hozzájárulási költség aól való felmentése tárgyában.
- Bihar vármegyei Gazd. Egyesület átirata szerzésrészes elleni védojtások tárgyában intéződi miniszteri felirat ügyében.
- Földmívelési miniszter leirata. takar-

mánykereskedők részére kiállított abraktakarmányok kedvezményes szállítása szőlő igazolványok tárgyában.

- Ugyanannak leirata ifj. Sporzon Pál gazd. tanít. tisz. bécsi és németországi tanulmányútja tárgyában.
- Ugyanannak leirata a vándortanítasokra utalványozott 2000 frt összegből fennmaradt 1500 frt-nak újból nevezett célra felhasználása tárgyában.
- Ugyanannak leirata a kisbírói nemzetközi vetőgép-verseny tárgyában.
- Ugyanaz tudatja, hogy gazd. egyesületi titkár kiképzésére ösztöndíjat nem adhat.
- Kereskedelmi miniszter leirata az új statisztikai törvény végrehajtását illetőleg.
- Ugyanaz tudatja, hogy szemes tengerre a kedvezményes szállítási igazolványok ki nem állíthatók.
- Bécsi cs. és kir. Gazdasági Társulat átirata európai vámuúni ügyében.
- Magyar Országos Tüztöltő-Szövetség átirata pusztai tűzoltóságok létesítése tárgyában.
- Weisz Sámuel hortemelő levele szőlők kötelező permetezése ügyében.
- Melzer Géza szarkelménye a Magyar Hajózási Egyesület által a hazai folyók hajózáható tétele és vizuata kiépítése tárgyában tett indítványaira.

T. cz.

Mindennemű takarmány fűmagot, különösen

magyar luczernát

legelőnyösebb áron veszünk. Kérünk hű mintákat, melyekre árajánlattal szolgálunk.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Mai számunk 24 oldal.

Tudomásul vevendők.

16. Nyitrai Városi Gazdasági Egyesület átirata alapszabályai megküldöttek tárgyában.

17. Somogy megyei Gazdasági Egyesület alapszabályait, az 1898. évi működési programjával terjesztett és az 1898. évi költségeloirányzatát küldi.

18. Szabolcs megyei Gazd. Egyesület a szövetségi naggyűlésre kiküldötték és az igazgató-választmányra kinevezett tagjai névsorát küldi.

19. Veszprémi megyei Gazd. Egyesület átirata jövő évi költségeloirányzata és működési programjának megküldése tárgyában.

20. Moson megyei Gazd. Egyesület alapszabályait küldi.

21. Pozsony vármegyei Gazd. Egyesület átirata alapszabályai, jövő évi működési programjuk és költségvetésük megküldése tárgyában.

22. Szatmármegyei Gazd. Egyesület alapszabályait küldi.

23. Földmívelési miniszterleirata a Mezőgazdasági kísérletiügyi központi bizottság alakítása tárgyában, mely bizottságba Szilassy Zoltán szerkesztő-írárt, nevezik ki rendelt taggal.

24. Ugyanaz megküldi az Utmutató a peronospora ellen való védekezésre" című nyomtatványt.

25. Ugyanaz a magyar földhitelintézet által gyümölcsfa-tenyésztési czélokra adományozott jutalomdíjak kiosztása czéljából egy behívandó bíráló bizottságba 2 tag kiküldetését kéri.

Kiküldetnek: Kodolányi Antal és Szilassy Zoltán.

26. Ugyanaz tudatja, hogy a hesseni légy elleni védekezésről szóló rendeletet az ország valamennyi törvényhatóságához megküldötte.

27. Ugyanaz megküldi azon árak jegyzékét, melyek a Bulgáriába való szállításmám és fogyasztási adókedvezményekben részesülnek.

28. Ugyanannak leirata vérsóval való védőjások eszközlése tárgyában.

29. Ugyanaz megküldi a köztenyészési czélokra szánt nem állami tulajdonú kepező és nem állami felügyelet alatt lévő ménnek megvizsgálása körül követendő eljárásról szóló rendeletet.

30. Ugyanaz a nürnbergi komló- és árpa-kiállítási tervezetnek 2 példányát küldi.

31. Ugyanaz "A magyar korona országai mezőgazdasági statisztikája" című mű első kötetét küldi.

32. Ugyanannak leirata a hozzá intézendő felterjesztések és beadványok tárgyában.

33. Ugyanaz tudatja, hogy az erótakarványok vasúti szállítására engedélyezett díj-kedvezmény igénybevételehez szükséges igazolványok az elnök helyett az egyesület igazgatója által is aláírhatók.

34. Ugyanaz tudatja, hogy a cs. és kir. mezőgazdasági társulat Bécsben és az osztrák iparügyesület által rendezendő kiállítással kapcsolatban 1898-ban Bécsben mezőgazdasági és erdeszeti kiállítást rendez.

35. Ugyanaz meghívja az egyesületet a gazdasági muzeum megnyitására.

36. Ugyanaz a fásiskák és fásításokról alkotott szabályrendeletet miniatűr küldi.

37. Ugyanannak leirata a Vadszarnok-Értesítő című hivatalos lap tárgyában.

38. Ugyanannak leirata ebeknek Nagy-Britanniában való partra szállítása tárgyában.

39. Ugyanaz a néhai Csáky Petronella-fele ösztöndíjak pályázatát küldi.

40. Ugyanaz megküldi a mesterséges horok gyártását és forgalmát hozatalát tiltamozó 1893. évi XXIII. t-czikk módosított végrehajtási rendelőit.

41. Kereskedelemügyi miniszter leirata a périsi nemzetközi kiállítás tárgyában.

42. M. kir. államvasút igazgatóságának átirata a Varsóba szállítandó friss gyümölcs ölesőbb díjtételei tárgyában.

43. Ugyanaz tudatja, hogy a trágázási czélokra rendelt, vagy tisztalátlan kénvasúki szállítási díjtétele az Arisztotelész T-33. tétele alatt megnevezett tárgyszerek közé fog felvétni.

44. Rác György, Az aratómunkások sztrájkja és némely további teendők" című riportját küldi.

B) Az OMGE. belügyei.

45. Műt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.

46. Meghalt ügök bejelentése.

47. Új tagok felvétele.

48. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása.

49. Sorsoló-bizottság kiküldése.

50. R. W. Granville Schmidt a közszóló-levelű névrendi közzététel választásáról.

51. Német gazdasági társulat közszóló átirata a német gazdák magyarországi tanulmányútjait illetőleg.

52. Galgóczy Károly jelentése az egyesület történetének megírása tárgyában.

53. Diera Benő végzett keresztzeti tanterületi névrendi közzététel az egyesület által adományozott s három éven át élvezeti ösztöndíjért.

54. Határozat a földmívelésikol alapítvány pályázatok tárgyában.

55. A közgyűlés elé terjesztendő évi jelentés s a közgyűlés napjának s tárgyszorozatának megállapítása.

56. Egyesületi Tanács választása. (Alapsz. 46. §.)

57. Földmívelési miniszter tudatja, hogy az országos sörárpakállítás és vásár czéljaira 200 forint, egy darab állami arany, három darab állami ezüst és hét darab állami bronzérmét adományoz.

58. Ugyanannak közszóló irata az egyesület által az Országos Városi Muzeum részére adományozott kiadományok és művekről.

59. Jelentés az országos sörárpakállításról.

60. Jelentés a VIII. luxuslövorról.

61. Az egyesület köztenyészési vártársa mindazoknak, akik a német gazdák fogadására tanulmányúti alkalmával az egyesület által felkészültek.

62. Magyar Gazdatisztok és Erdőtisztok Egyesületének köztenyészése.

63. Báro Harkányi Károly Sir John Bennett Lawes tisz kötetes munkáját küldi az egyesületnek.

64. Békésmegyei Gazd. Egyetel köztenyészése az elnök publikumára való szándékával.

65. Országos Gazdasági Muzeum kérelme az egyesület dohánnyűjteményének átengedése iránt.

66. Sorsoló-bizottság jelentése a sorsolás eredményéről.

Kelt Budapest, 1897. október hó 17-én.

Gróf Desseffy Aurél,
elnök.

TÁR C Z A.

Mezőgazdasági képek Olaszországból.

II. A Polonia.

Az olasz viszonyokat közelebbről tanulmányozandó, elhatároztam magam, utam egy részét az országot haladva fölírni, hogy így a néppel közvetlenül érintkezhessen. Az olasz mezőgazdaság, főleg a paraszti, a népi kezelettel tartományban a század elején ott járt földművelők építettek, csak oly kitűnő karban vannak, akár a franciaországi magok. Mestre-ben felittem tehát biciklime s csakhamar mögöttem hagytam Trevisót s Conegliano-t. A sík, egyhangú, sílánykőröztáblákkal bevetett tájakon a feltűnően sok árkok partolatán heverő kéklázus pihenő paraszti alakja tűnt fel, az ősi szántás faramdalait látszólag jókora puzakban kiphíneni. A Tagliamento két kilométernyire terjedő vízfelület előtt zuhogó zápor elől térünk be egy útszél csárdába. Az ivóban egy tucatz francziával, olaszul kármázó, polentaját fogyasztó, kopott, kávéhársz szűz borsócsipkés bajnaktól olasz munkást találunk, aki a bizalmatlanság féltelmerítésén tekintetével mérte végig bennünket. Beszédjük folyamán meg is győződünk róla, hogy bizalmatlanságra volt is okuk. Egy szortoskópó, hőröngös, nagyon rosszul táplált legény biciklájá hegyével piszkálta az előtte

kitáplált polenta maradékot, miközben szidia azt, mint a bűnt. Végre kisítit, hogy az olasz nép azért oly ágrólszakadtan nyomorult, mert a nápolyi herceg azt az ostobaságot követte el, hogy a szegény montenegrói fejedelem leányát vette el, holott mint jó házának arra kellett volna néznie, hogy "pénzes" leányt hozzon hazára, elvagy van olyan is! Az éhező olasz napzsmások így adót engedhetik volna el, melynek hátráléka ügyében ma beteg felesége feje aló a vankost elicitálták. Bepálinkázott cimborái énekelve találtak menetséget a szegény, szegény, szegényben! "A szeretem, a szeretem, a szeretem" fajtájú nótát ordítottak az elgedlenkedő fülebe. Az ivó falat két színnyomatost kerton kép díszítette.

Az egyik a nápolyi hercegné Helene, montenegrói hercegnővel kötött vérségi egybekelési jelenetet, a melléje akasztott másik képet meg egy Abszinnából hazakeresztett, meztelenség, szaga, pelyvát, utczai jart-kelőkötő alamszánt ködülő oszankarú katona ábrázol. A probetájával elégedetlen olasz tekintete elélenül a képekre tévedt, nagrot új biciklájával az asztal lapjára, miközbe felkelt:

— Igen, az európai katonsádközpontban gyakorolt katónaként elviszik Afrikába vadai katonák megvesztésére azok ott! Szegény, szegény! A malom alatt a politizáló tömeg az szegédőt a korsómaros magja s elmondta, hogy Pietro szomszédnak szőlője ma reggel árverezték el. 25 lira volt a kiállítási ár s még e potom áron sem kellett senkinek. Így aztan megvette maga a végrehajtó 10 lírárt. Meg-

elégvén a berugott nép tereferéjt, bolgoinai utitársam kieszközölt számunkra egy külön szobát, melyben szerény estebődnéket költethetünk el nyugodtan s az ut faramdalait is kipihenhetjük, de a trevisói "piétti" poharzás közöttben kérdést intéztem bardomhoz, miféle lamenetől az az a korsómaros? — Törökmen földművelők, kik bejárták a külföldet s most szocialista tanokkal szaturvála tértek haza s az országút kavicsának elaprózásával keresik meg kenyerüket. Ezek, ahaj beszédjökjök állhatta, Dellfrancziországban utóbbi "volosok" lehetnek. Ott zóld ágra nem verődhetek s így hazajutók itthon próbálhatnak szerencsét. Oh, a mi gazdasági világszánk roppant sok gondolkodni való ad. Hallgatson csak ide:

— Tavaly nyáron hivatalos küldetésben jártam Sardinia szigetén. Azelőtt az a sziget baja vegetációjáról híres, affle primitív, istenidőtti paradicsom volt. Apának már csak egy hírták, hogy a "Ccodarotti" s "Mascada" ma? A pusztulás országja, melynek még jövőjét is kétségbe vanom, mert ma csakis Dante baljósátul tanácsa illik rája:

"Lasciate ogni speranza."

— Az Aramia öbölöli a "Maddalenig" terjedő partvidéket górszirtára hajón tetültük meg s képelel el: tenger lúttat s tenger vizét egyetlen egy halászkárkát, a parton nem tetült el egyetlen egy falu sem, sőt mi több, egy kecskepásztor viskóját sem voltam képes felfedezni. Ott, ho a talaj szelid halással hűződik a tenger partja felé, hol más orszá-

A mezőgazdasági szesztermelők érdekében.

A múlt évi kiegyezési tárgyalások mozgásba hozták az ország valamennyi közgazdasági érdeksoportját; mert e tárgyalások eredményétől függ egy az egyes ágak, mint az egész ország közgazdaságának jövő prosperálása. A harmincz év óta jóformán változatlan fennálló kiegyezés igen sok irányban változásra szorult, mert hisz a két szerződő állam közgazdasági viszonyai, igényei és törekvései eleven idő alatt nagyban megváltoztak, úgy, hogy országunk közgazdasági fejlődésének erőszakos megakasztása volna a kiegyezésnek a régi alapokon való megújítása.

A kiegyezés iránti ezen általános érdeklődés megszólaltatta az összes érdekelteket köröket, így megszólaltatta a mezőgazdasági szesztermelőket is. Talán nincs a magyar termelésnek olyan ága, amely a kiegyezésből folyó törvényes intézkedések és helytelen szesztermelési politika révén annyit szenvedett volna, mint éppen a mezőgazdasági szesztermelés. És tudjuk azt, hogy mily nagy fontosságú mezőgazdasági iparág a szesztermelés különösen az országnak azon vidékein, amelyeknek mezőgazdasági termelése csakis ezen fontos mezőgazdasági ipar segítségével jövedelmező.

Az ország északi és keleti vidékein a mezőgazdasági szesztermelés hanyatlása nyomán nemcsak a birtokos osztály hanyatlása következik, de a csökkent munkakereslet folytán a munkásnép is kényserrel lesz arra, hogy otthonát ideiglenesen munkakeresés czéljából elhagyja. És alig ha családunk, ha ezen

mostoha gazdasági viszonyokkal küzdő vidékek munkásnépének kivándorlása, a birtokos osztály pusztulása, épp a mezőgazdasági szesztermelés hanyatlására vezetnék vissza.

Kétszeresen súlyos e baj, amióta a burgyonia peronoszporja nagyobb területre pusztul; amióta a már behordott kész burgyonatermést illetően sem biztos abban a gazda, hogy azt szeszgyártásra feldolgozhatja, a peronoszpora okozta gyors és korai rothadás folytán. És ezen szoruló viszonyok között ébresztő sugárként hatott a mezőgazdasági szesztermelőkre a pénzügyminiszternek múlt évi november havában elhangzott ex-ponéja.

Ezen exponé körvonalazta nagyjában azon szempontokat, amelyek az új kiegyezéssel kapcsolatban a mezőgazdasági szesztermelésről szóló törvényben irányadók fogynának szolgálni.

A pénzügyminiszternek ezen nyilatkozata mintegy új életre keltette a mezőgazdasági szeszgyárosokban szunnyadó reményt, egy jobb kornak a reményét, a mennyiben ezen nyilatkozat egy általános mozgalmnak adott lökést a mezőgazdasági szesztermelők körében; amely mozgalmnak lett eredménye azután a folyó évi januárius hó 10-én megtartott mezőgazdasági szesztermelő országos értekezlete.

Az országos értekezlet lefolyása ismeretes. Oly nagy számban mezőgazdasági szesztermelő értekezleten még soha meg nem jelentek és sehol és soha oly behatóan ezen tárgygyal nem foglalkoztak.

Az országos értekezlet állást foglalt nemcsak azon kérdésekben, amelyek ál-

talában a mezőgazdasági szesztermelés a "kiegyezés megújításából" folyólag érdekelik, így különösen a szesztermelésről szóló törvény revíziójára vonatkozó kívánásokon kívül az értekezlet és az érdekeltség volt az a két szempont, amely kiválólag domborodott ki a hozott határozatokból.

A mezőgazdasági termények értékesítésénél tapasztalható nehézségek, bajok és visszalételek seholsem annyira éreztetők, mint éppen a szesz értékesítésénél. Mert míg a mezőgazdasági termelés legfontosabb terményeinek áráat a gabonaféléket legalább a földse közli, addig a szesz árára vonatkozólag hivatalos, de főleg megbízható adatokat beszerzeni nem lehet és a termelő terményeinek értékesítésénél teljesen ki van szolgáltatva a közvetítő kereskedelemnek, különösen pedig a szeszfinomítóknak, mint amelyek a szesz közvetítésénél nagyban foglalkoznak.

Az országos értekezlet ezen sajnos tapasztalatlából folyólag kívánatosnak mondta ki egy országos szövetkezetnek az alakítását, amely míg egyrészt a szesztermelés szükségleti czikkei beszerzésével is foglalkoznék; másrésztől a mezőgazdasági szesztermelés érdekei képviselői testülete volna. S a végrehajtó-bizottság a hozott határozatokban utasítást is nyert az országos szövetkezet megalakítására. Sajnos, vagy talán nem is sajnos, mert a további fejlemények még kedvezően is alakulhatnak a mezőgazdasági szesztermelésre, hogy az osztrák politikai viszonyok bonyolultsága folytán a kiegyezési tárgyalások teljesen megakadtak és abbeli reményünk, hogy az 1898-ik év január havában az új kiegyezés elbeleb, már rég megsemmisült és még ma

gazdái vetnökké szántódnak — vagy nyolczvan kilométerre terjedő partvidéken a földművelés nyomaira sem akadalm! Körem az az afrikai sivatag képe ott!

— Dehát ott van Sziacíliaq, annak borkorai, mely Fiumén át jó hozánknak, ami szőlőtermelő gazdáinknak okoztak önkormányteltet.

— Aljas szödelés az egész. A szicíliai borkor néhány élmény kereskedő pénzéjébe terem meg. A sziget nyomorúsága még retentesebb, mint Sardinia.

A történelemből Őn is tudja, hogy az volt Olaszországának soha ki nem ürülő eléstára. Ma a gazdasági s bányászatlásg köldössé tette.

— Hígyje el nekem, hogy a kényárbák munkásai Sziacíliaban sokáig kegyetlenül sorban részesülnek, mint a Kaffernek a Transvaal bányáiban. Olvassa el kérem a nyomorult fizetésükkel s tetest lelkét öm munkajókai beszámoló jelentéseket; hogy izzadnak vért s könnyeket a bányá tüzess légkörében s szoradva ébred annak tudatára, hogy a rabszolgaság irtandó, nem szükség Európá határait túllépünk.

— Őn azt hiszi, hogy talán a borkorban hozhat ki a csavábóq? Hagya el, móta néhany lombardiai borkereskedő rajtaírteik, amint tamarindás boraikkal kéredekkel az idegenben, azóta borkorlelőstünk hitélet vesztette s így a szőlőgazdaság is bukunk.

— Igaz-e, kérdem, hogy a "polenta" a nép nemzeti elődése, amint a "mamaliga" az oláh-nak vagy "papulája" a szerbnek.

A "polenta" szögényebb sorsu földmives

népünknek eddigelő egyedülű üdvözítő táplálék volt. De hát mintha átok ujjana, másholnap az sem lesz. A kukorica szárák valami kukacz felírlől lefelé rágni kezdi s a félórtet termése ennek folytán elszárad, elpusztul. Mintha megérte volna benne a kukorica filloxeraja! Egy-idejűleg az orvosok meg azt süttötek ki, hogy a "polenta" kizárólagos emésztése megzérítendő népünk.

— Az olasz tud bőjtőlő — nem akarok Suoci-ra hivatóknak — mely tulajdonságát éghajlatunk forróságá csak fejlesztü, de hát hiába, a gyomor megkiványa a maga jussát, enni kell! S fájdalom, a szegény parasztnak se égen, se földön étvágya csallipatiásra nincs más tápléza a "polenta"-nál.

A római mezőgazdasági központú gazd, egytel tarvalyi jelentésben feltüntetie, hogy *Toscana* és *Venezia* akárhány falujában a nép kizárólag azzal él, melyet csak úgy pórény vízzel gyurtak a kukoriciszaliból. Ennek közszönetjük, hogy — mint említém — a "Pelagor" százezer betegét sorvaszt nálunk évenként.

— S miben nyilvánul a baj lefolyása — kérdém. — Nálunk még csak a napidíjas nép sem ismeri, pedig itt-ott elég sürin fogyaszta a "proszát".

— A szanvédő végtelenül kimerülteik, fáradtnak érzü magát. Szédül, derekában végezője a "hexenschuss"-ra emlékeztető fájdalom nyílal meg.

— A bór egész felületen gyenyedének induló porseneké támadnak, borkortálp módjára

megkeményedik, megvastagodik, megpárgul. Persze már a beteg kálváriájának ezen jelkora bér ért, menthetlenül vesze is van. Ekorára már a látás érzéke is cserben hagyja, emlékezte megsemmisül, a kimerültség tökéletes. Ezután jó a paralizis, melyet persze az örültség szokott megelőzni.

Amugy is verszényig földmives népünk sorában a hóli duplájúli kaszartal ragad jobbra-balra. Elhibetü, hogy a betegségg által megátadott nyavalyás nemhogy dolgozni nem, hanem vonsonsi is alig bírja magát. Így természetes, hogy a betegek haláira ítétek, melyek számára nincs kegyelem.

Olász barátom előadását hallgatva, nem teheték róla, hogy az a kételem támadt, hátha csak feketebőrű festü az öröggö, mint amíg. Bár nem szóltam semmit, ő azormról látszék véleményemet lelovasni.

— Fájdalom igaz, hogy vannak vidékeink, "ahol éhen halnak". Ennek irodalma is van már.

Most jött eszembe, hogy a szónoklat-táiról híros képviselő papunk H. J. jart tavaly Sziacíliaban a hóli állása szoriat egy családjára paraszattal találkórán, az ilyen paraszatt halhatta előtte:

— Reverendissime! Egy hónap óta egy falat kenyér nincs hajlékomban. Casádom egy figurázka ki éhségét, hogy lopot fügevel tömi meg gyomrát. Akkoriban azt hitük, az arany-száju ezert mind ily nagyot, mert Sziacília messze van tőlünk.

— *Colajanni* képviselő barátomnak — folytatta olaszom, egy olász paraszt ezt vallotta:

sem tudják biztosan, hogy az új kiegyezés mikor lép életbe, vagy hogy az egyáltalán életbe fog-e lépni?

A mezőgazdasági szesztermelés szempontjából természetesen az volna kívánatos, ha a kiegyezés nem volna megújítható, mert akkor a régi idea, a melyre törekszünk és amelynek az országos értekezlet is kifejezést adott, a külön fogyasztási terület megvalósulna.

A viszonyoknak ilyen bizonytalansága között tehát a végrehajtó-bizottság az országos szövetkezet megalakításához nem foghatott. De éppen a viszonyok ezen bizonytalansága másrésztől köteleseget ró a végrehajtó-bizottságra oly irányban, hogy a mezőgazdasági szesztermelés érdekeinek érvényt szerezni igyekezzék.

Ha a viszonyok nem kedveznének az országos szövetkezet megalakításának, alakítsunk országos egyesületet, amely mellett, hogy a mezőgazdasági szesztermelés érdekeinek éber őre lesz, másrészt — ha talán nem is oly sikerrel, mint egy országos szövetkezet — az értekesítés, valamint az anyagbeszerzés is folkorolhatja, de minden esetben megvalósíthatja a mezőgazdasági szesztermelőknél azon régi óhaját, hogy a mezőgazdasági szesztermelők érdekei saját útján is kifejezésre jussanak egy tisztán ezen célra alapított szaklaponban.

Elégő furcsa helyzet volt az eddig is, hogy egy kiterjedt és nagy jelentőségű bíró természetű ág, mint amilyen a mezőgazdasági szesztermelés, egy központi organummal nem rendelkezett és így maga a központi kormányzat is a legnagyobb zavarában kellett, hogy legyen akkor, amidőn a mezőgazdasági szesz-

termelői hivatalos véleményeit óhajtották volna ismerni.

Ennek az állapotnak nem szabad tovább tartania. A termelésnek, a fogyasztásnak és a közvetítésnek legjelentekelősebb tényezői is csoportosulnak érdekeik védelmére, mert be kell látni azt, hogy minél távolabb állanak egymástól, annál kevésbé tudnak az általános versenyben megélni.

Ha az anyagi kapcsolatot nem lehetséges ez idő szerinti létesíteni a mezőgazdasági szesztermelők között, úgy létesítsünk legalább erkölcsi kapcsolatot, amely aztán az első és biztos lépés lesz az anyagi kapcsolatos létesítése felé. Mert az országos-egyesület megalakítása az országos szövetkezet eszméjének megvalósítását nemcsak, hogy nem akadályozza; sőt elősegíti.

Az egyesületben folytatott eszmecserék és az egyesület más irányú működése lassanként megérik az eszmét, lassanként összehozzák a termelőket. Addig is azonban igen nagy feladatok várnak a megalakodó egyesületekre és sokkal jobban nem érvényesülhet, mint éppen a jelen alkalommal, amidőn a mezőgazdasági szesztermelés sorsát illetően a legnagyobb kétségben vagyunk.

Az országos értekezlet által kiküldött végrehajtó-bizottság legközelebb foglalkozni fog az eszmével s nem hiszszük, hogy annak megvalósítása, illetve a megvalósításnak megkezdése elől elzárkózhassék és nem hiszszük, hogy amennyiben a megvalósítást megkezdésénél, az eszme a mezőgazdasági szesztermelők körében visszahangra ne találjon.

R. Gy.

NÖVÉNYTERMEELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Reflexiók az idei árpakiállításról.

Az idei árpakiállítás száma esekély, minőségére közpérszű volt, ami nagyon is könnyen megmagyarázható. Az aratókorsó uralkodó rendkívül kedvezőtlen időjárás az ország legnagyobb részében megátort az arának, a gazdáknak pedig nem volt kedvük azótt árpával a kiállásra jónni. De azért a kiállított minták esekély számaránál a kiállítás több tekintetben anyagot szolgáltatott a tanulmányozásra.

A kiállított 67 minta között kettőnél a feleség nem volt megnevezve, a többi 65 mintában 14 feleség volt képviselve, ami ismét csak azt bizonyítja, hogy gazdáközönkösségünkben nagy a hajlandóság az idegen, nevessé aratók feletti természetesen, amelyek legnagyobb része azonban a mi viszonyaink között semmi értékkel sem bír. Azt, hogy a sötét vagy a svéd árpa nálunk legelőbbször nem ad kielégítő minőségű árpát, a kiállított minták újból beigazolták. Ezen különben csodálkozni egyáltalán nem lehet, az illoó árpafélések a hazánál oly nagy mértékben előtű klimatikus viszonyok között keletkeztek, hogy ha nálunk meg is teremnek, jó tulajdonságaik veszendőbe mennek.

Legnagyobb mértékben volt képviselve a Chevalier és a Hanna árpa; mindenképp 19 minta volt kiállítva, szemlélt a Oregonból és a hazánkban a szeszgyártáshoz 4, a pröbeteiből 3, a Primadonákból 2 minta volt, a többiekből csak 1—1.

A hazai árpából tehát a minták száma esekély volt és minőségük is gyenge volt. Úgy látszik, hogy a hazai árpa nemestése, melyre annyira biztatók a gazdáközönkösség, a közel jövőben nálunk megvalósulhat. Az aratók ismét nagy kárát szenvedték a nálunkonos árpa volta a legtöbb helyen a legmögöllebb, a legbiztosabb, de ehhez szükséges volna, hogy megtartva eddigi jó tulajdonságait, edzetséget, korai érését, sembe teltebbé, héja vékonyabb legyen, egyáltalában nagyobb mértékben bírja, mint jelenleg azon jó tulajdonságokat, amelyek

— Uram, az aratók ama a mozón hön-gészhétünk, de hát a birtokos urak irgék, nem engedik, hogy réttük sóskájával jöljünk, az mondják a legelőre járó birkájokat rövidítjük meg. Kár, monda utitársam, hogy ország-utunkról a friauli szőlők nem láthatók, azok arról híresek, hogy a sölősgázda szírvé idején szőlőszírvével feleltek munkásokkal szírvé-telek, hogy szőlőket meg ne dösmálhassék. Másnap buszt vettem harntómól, kiöl ezen nagyon is sücs gazdasági részleteket hallottam. Nálunk a nyáron országzséret békélenkedtek aratóink, keveselték keresetüket. Utána néztem, hogy mit kereset az olasz munkás aratás idején s nagyot néztem, mire tájkozva lettem.

A sziciliái arató naponta 16 órárt dolgozik. Tehát annyit, mint a miénk. A nap tízes sugarái amugy afrikaiásan tűznek a munkásra, az pedig kap azórt 75 centimes — 37 krajczárt naponta. (Igenis, jól méltóztatott olvasni: harminczét krajczárt naponta!) Az aratás össe-vissza négy hónapig tart, ezen idő múltával feljárnja az olasz paraszt szőlőültetést, „hármít is kész dolgozni”, napozónbér gyándát megölészik egy kenyérről. Csakhogy az a nagy baj, hogy nem akad senki, ki „hármít” is végezteszen vele!!! A kénybányákban azölött vagy 200,000 embert alkalmaztak, ma 13—15 éves gyöközöket dolgoztatnak többnyire, kiknek gyenge való megnevezésű szőlőültetést teher cipeglése által kínlódnak naponta egy húzamba 13 óra hosszat, de napzámok csak 50 centimes (== 25 kr.), ahogy a közelebb

Casoldi-Terménben megessét hányaszarcsenésűg bíró vizsgálatából kiderült. Erős embere, feltéve, hogy kúntes orákban is dolgozik, felviszi 1 Lira 50 centimes napzámig! Ez már kedvezményszámba megyen!

Asszonyépe meg czudarábub val keresetével. Aki nyáron át szép sárpa florentini szemakalappal szerez búszkölődni, annak jussanak is, hogy az Fikóvez vidéki gráfrakban főleg agyonszegenyédett parasztzsozónyofunkj, kiknek napzámja 10—13 soldi (5—8 garas) között váltakozik. A szerezéselőnek eszebe jutott a nyáron, hogy már egyszer itt volna a sztrájkolás ideje, hát sztrájkolt a főlebbnyájóknak muszáj volt sorsukból foglalkozni. Javították hát ázetéseket. Mit gondolták, nyjas olvasón, mi a mat napzámuk? 8 garas! Igen!

Az ország dekorációjá, a virágos, szép, illatos narancsbokor elbájolja a költészet s művészet bonhába nászutat boldog párt, ok nem néznek s nem láták a kulisszák mögé, ha odanéznének, észrevennék a végzetlen róma, újat, mely azölött roskadozott az aratás áldása alatt, de melyen mostanában nem díszleg a ringó arany kílász, hanem a fékezvett áradás után a hónapzámra terjedő szárazság megtermi a malária bacilluszát. A megkönyömbélt értezte szalár meg, midőn Palmamonórt elhagyja, Vicoandé átletemen hazánk vámsorompójára.

Konfalonca alig lehetett több 3—4 kilométernyire, midőn az országutáribánk három főből álló, az ismert két lebernyegből pölyt

alakot vettem észre, ki a földre kuporodva, pislogó tűz mellét vagy meledeltek, vagy sülöttek valamit. Megszállt a kíváncsiság öröge s leszállván gépmórról hozzájuk közeledtem, meg tudandó mit névelnek? Mantua vidékeiből parasztok voltak, kiket az Amerikába induló hajóra felvinni nem akartak, a mi vendégzseret hazánkat megakadályozta úgyraikat. Elszökött eszállapítandók, az simentőlben meszkölösök szedtek össze, beleoldhaták a paráz köze s áhítaltalatt, barnuló héját után itélve, mikor lesznek már süive, hogy kikaparva, megességek azokat.

— Lehetetlen az, hogy hazatökben munkát ne kapnátok! Ti talán a munka elől szökösökötökörön szök.

— Nem uram, felelték, Lombardiában dolgoztunk számszerint tizenketten. De hát a rizsültetvények gyilkos párájában a láz vett elő bennünket; heten pusztultak el közülünk, még sem kaphattunk többet egy líránál nagyobb napzámot. Ott hagytuk hát az átközött helyet, hol azórt feztünkünk, hogy apánkat, tesszérünket eltemessék, Francesco mutatót emberem a mellette pubasztó 20—21 éves sihederre, Calabriból való. Ha teltelt volna neki mindíg örül leneseből, hát othon maradt volna, csakhogy telen át, mint a nyulnak a fáheja, képezte hónapokon keresztül egyedül táplálást, hát velünk tartó ő is. Elszorult a szíven a nyomor, így sime köztök eszetelésén, néhány hatost nyújtottam nekik „polenta”-ra s folytattam után Triest—Fiume felé. Jankó Seclárd.

miatt a sörgyáros több értékinek tartja a külföldi származású nemcsak mondott árfafelesekéket.

A chevalier árpa volt a legutóbbi idők hazánkban a legáltalánosabban termesztett nemesebb árfafelesek, amellyel azonban pár év óta a Hanna árpa sikerrel versenyez. A múlt évi árparkállításon nemkülönben az idei poszsonyi árpavásáron a Hanna árpa dominált, az árparkállításon pedig a chevalier árparval egyenlő számú mintával volt képviselve.

Miért terjedt a Hanna árpa, miért tartja ma már igen sok gazda a legmegfelelőbb árfafeleseknek? erre a kérdésre a feleletet a kiállítás jűrgyének írték le a következőkben: „1895-ben a chevalier, az ideán az orogon árpa kapta az első díjat és csak tervyerte el a Hanna árpa azt. Ami egyrészt azt bizonyítja, hogy különböző árfafelesek lehetnek nálunk is resjuk különösen kedvező viszonyok között elsősorú minőségűvé, másrészt, hogy a bírálóban nem nyertek, az árparkállításon az árpa értékét meghatározó összes tulajdonságok kifejezték.

A bíráló csak az árpa használati értékét veheti figyelembe, vagyis azon tulajdonságokat, amelyek után a sörgyáros itéll meg az árpat. A kiállított árpark között az elsődíjat nyert orogon árpa a legelőnyösebb árparkok között a legjobban megfelelt a sörgyártás céljainak, legnagyobb mértékben bírta azon tulajdonságokat, amelyeket a gyáros az árpatól kíván. A sörgyáros tehát a bíralt után egész jól elindult, neki aszerint érnek többit vagy kevesebbet a kiállított árpark, amint a bíráló bizottság ítélt. Egy gyengébb minőségűnek nyilvánította azokat, amelyek minőségűnek a gazdára azonban a bíraltó mervádó nem lehet, vagyis az árparknak a gazdasági értéke a használatban nem nyert, nem nyerveztet kifejezték. Nagyon megjárhatná a gazda, ha a bíralt után elindulna, a legelső díjat nyert árparkból lenna a vetőmagot megvásárolja.

Az orogon árpa természetesen nálunk és mégsem tud elterjedni, mert ritkán lesz prima kvalitásúvá, de ami fő, termelési értéke csekély, mert szalmája vára, vastag, rossz takarmány, érése aránylag későn következik be s így termése bizonytalan.

A gazda nem elégedhetik be azval, hogy árpaja különösen kedvező időjárásal első minőségű legyen, neki arra is tekintettel kell lenni, hogy árpaja — ha a viszonyok különben a sörparatermelésre alkalmasak — biztosan teremjen és ahornis, ritkábban előforduló időjárásolt eltekinve jó minőségű sörparát szorgalmasan, azoknivű, hogy szalmája is jó mennyiségben legyen. Ezon okokból terjedt a Hanna-árpa. Szalmája puha, érése korai, tehát a kényszerítés, beűles nem fordul elő, minőségű jó, termése kielőgő.

Am elmondottakból azonban az következik, hogy az árparkállításokból csak a jelenlegi bíraltú módnal csak a foyogyszó — a sörgyáros — nyert a legelőnyösebb árparkot. A gazdára csakis akkor lesznek a kiállítások tényleg hasznos haték, ha az árpa nemcsak a mag használati értékére bíraltatik el, hanem figyelembe vétetik a szalma használhatósága is és ezeket is értékszámozzák, mert ez esetben oly árfafele, amelyek csak kivételesen több minőségűvé a kedvező időjárás stb. folytán, nem lennek oly előnyben a többi felett, ha a gazdára lényeges tulajdonságokat csak kisebb mértékben bírja.

Még nagyobb hason származnak az árparkállításokból, ha sikerülne az egyes árparvidékre az oda leginkább megfelelő árfafelesek megállapodni, amikor kimondatnék, hogy vidékek szerint csakis a többi árparat, mint a mely az illető vidékre a legmegfelelőbbnek jelezetett. Ez esetben az első díjat nyert árpa egyuttal a legjobb minőségű vetőmag is lenne és ha ezen árpa vetőmag fogadtatnék be, az illető vidék árpa finomodék, javulna és nem következék be az, a mit igen gyakran tapasztalhatnak, hogy sok gazdaságban valamely nemesebb árparfafelesek helyes degenerált magjait természetük.

Cserháti Sándor.

LÓTENYÉSZTÉS.

Külföldi vélemény Magyarország lótenyésztéséről.

Egy ország állattenyésztését kritikailag méltatni s arról véleményeket koczkatatni még annak is nehéz, aki egy lóországi állattenyésztésének minden csinaját-bioját éppogy általánoságban, mint részleteiben tökéletesen ismeri, s eléggé elfogulatlan az állapotokat, a maguk valóságában fogni fel és bírálni meg. Egy idegennek ki futólag, csak részleteiben veszi szemügyre ez állapotokat, s a látottakból von következtet a nem látottakra is, lehetetlen jól képet alkotnia a dolog felől s innen van, hogy az ilyenek kritikája és véleménye tökéletesen elfogulatlan mag a helyén.

Ahól az alkalmából, hogy a német gazdák Magyarországon tanulmányutat tettek, egesek valóságban kitűnő és rokonosven ismeretesekek közöttik lapjaikban s legutóbb az „Ill. L. Zeitung” 58. és 60-ik számban mintegy rekapitulálván a mondottakat, kritikailag is méltaják állattenyésztésünket s megjegyzéseiket és véleményeiket ismét ezen rekapitulációikban oly dolgokat mondanak el, amelyekkel cselezeri e helyen közölni azon olvasónak kedvéért, akik e külföldi véleményről tudomást nem vehettek, de megjegyzéseink kíséretében azok kedvéért is, kik e „Kritische Betrachtungen”-eket ismerték.

Előre jelezhetem, hogy e vizsgálódásokból von következtetések általában tárgyilagossá és jóindulatnak telik, de hiszük, hogy a lótot taból a nem látottakra is kitérjészedők, következtetésképpen nem eléggé helys s nem mindenben igazak; az az érdemük azonban megvan, hogy Németország s közvetve a többi külföld érkezőlötöt mégis sokkal igazabb dolgokról tájékoztatják, mint az eddigi ismeretesekek iról és ezért csak hálaért toszunk nekik s fáradságukért csak meleg köszönetünket fejlezhetjük ki.

Lótenyésztésünk ismertetője pl. a következők írja:

Alig van állam, mely klimatikus és gazdaságkodási viszonyainál fogva a lótenyésztésre alkalmasabb volna, mint Magyarországon. A kevésbé intenzíve üzött gazdaságkodás it lehetővé teszi még megadni a lóakat azt, ami annak diszadvésze szükséges. A fűgazdag terjedelmű puszták a maguk tápláló takarmányukkal; a magyarnak a ló iránti előszeretete s az okzeri lótenyésztés üzésére való rátermettsége; a gazdaságkodásban a gépeknek és ökröknek felhasználása; hátrá gyakran nehéz, de daczára annak könnyen megmunkálható talaja; mindez a gazdaságkodás figyelemreméltó üzeltárgya teszi Magyarországon a lótenyésztést.

A magyar nem u. n. mindenne alkalmas lovat tenyész, hanem minden célra külön lovat produkál s bámulatra méltó nagy értelemmel gondoskodik a bizonyos célra szükséges tulajdonosnak tökéletesítéséről.

Tenyésztenek ott 1. telivérek, tenyésztesté és versenyzeolokra; 2. katonalovak, vagyis határozatlan nemes nyerges lovakat; 3. könnyű és nehéz szekeres lovakat és 4. igaz- vagyis igaz, hidegvérű lovakat. A jekker-tenyésztest nem képez külön irányt; ezek a jukkerek inkább az egyes tenyésztestből kiválasztott könnyű, nagyon nemes egyedek, melyek igaz anyagul, vagy katonai zeolokra nem alkalmasak. Mindezen irányokban tiszta tenyésztestet üznek, a hibás keresztetések ott kerülők.

Ha mindez az állam és némely más nagy birtok lótenyésztestét mondatik, úgy tagadhatlanul megállja helyét; de az iró általánoságban beszél s így alaposan téved először is abban, hogy hazánkban a mezőgazdasági gépek valami nagyon elterjedve volnának; téved abban, mintha nálunk a lovak között munkában széltében hártsók volna a sanyargatnak, még pedig, sajnos, igen elterjedten, fiatal korban, ami az általános loállomány javulására semmiképpen se előnyös.

Az álladami birtokok s más nagy gazdasági terjedelmű, jó legelőlöt ténvura vezetve, téved az ismertető hazánk legelőinek a kívánóságra és elégtelenségre való tekintésben, s mert hiszen köztudomású, hogy közők lótenyésztestű fejlődésének egyik igen lényeges akadályát éppen a legelőinája képezi.

Hazánk, ha jól tudom, 6,423,155 kat. hold legelővel bír. Erre van (1896-ki számlálás szerint) körülbelül 4,660,000 marhának és 1,770,000 lovaknak összesen tehát valami 6,400,000 több nagy területnek, mint a mennyinek az a legelő (ha mind kitűnő lenne) elég volna. Azonban a mondott mennyiségű legelőre esik még 3,510,000 sertes és 7,010,000 juh, nem is számítván a származók sokaságát, úgy, hogy semmiképpen sem tarthatjuk talánlónak és földművelésnek igaznak, hogy jelenleg a legelők hazánkban a lótenyésztestek elégtelenséggel megnyességek és jó minőségűnek fogva kedveznek.

Aki aztán egy melyebb pillantást vet különösen a kisgazda lótenyésztestére, bizony nem azt látja, hogy minden célra külön lovat produkáln, hanem látja, hogy nagyon is azon van, hogy egy általános, aho kint mindenütt észre kílátást nyújtó esiköt állítson elő. Az a bámulatra méltó nagy értelemmel való gon doskodás, a bizonyos célra szükséges tulajdonos tökéletesítéséről pedig általánoságban, sajnos nem létezik, az csak hírvesszők tenyésztestöknek találhatat fel, ahol az ismertető is látta és a bámulatra méltó kint mindenütt észre kílátást nyújtó esiköt állítson elő. Az a bámulatra méltó nagy értelemmel való gon doskodás, a bizonyos célra szükséges tulajdonos tökéletesítéséről pedig általánoságban, sajnos nem létezik, az csak hírvesszők tenyésztestöknek találhatat fel, ahol az ismertető is látta és a bámulatra méltó kint mindenütt észre kílátást nyújtó esiköt állítson elő. Az a bámulatra méltó nagy értelemmel való gon doskodás, a bizonyos célra szükséges tulajdonos tökéletesítéséről pedig általánoságban, sajnos nem létezik, az csak hírvesszők tenyésztestöknek találhatat fel, ahol az ismertető is látta és a bámulatra méltó kint mindenütt észre kílátást nyújtó esiköt állítson elő.

Tévedésben él aztán az ismertető, mikor azt hiszi, hogy a jukkertenyésztés nálunk nem képez külön irányt, mert hiszen a jukker tulajdonképpen egy magyar specialitás és országon amerikai ügletökör kivételével ottan kint összegeket, hogy solvas szekereslovakat, jukkereket dohassunk piacra.

Hogy a hibás keresztetések általában is kerüljők, az igaz lehet, de hogy a katonalovak, könnyű és nehéz szekeres lovak és igaz lovak produkálásban általában *tisztá* tenyésztestet üznek, az nem áll. Hiszen még az állam is a magy a Gidrányfalván és Néményen már majd illy vért, majd angol telivérekkel hágat, tisztán tehát csak annyiban tenyész, amennyiben a kétélfé váren kívül más vért nem kever állaltába. Am a közők tenyésztesében az az általános, hogy — telivér ménesektől eltekinve — kevernek, keresztetnek, gyakran nemcsak úgy, hogy pl. angol telivérrel és Néményen már majd félvérrel hágatnak fel és megfordítva, hanem még úgy is, hogy orosz ügöt vért kevernek közé, sőt hidegvérű kanczákat melegvéreikkel, ezeket amozalkok keresztetik sokszor jól megfontolt czéllal, gyakran anélkül is.

Hazánk sok lótenyésztestére nézve tökéletesen igaz van tehát a fentebb ismertetőnek, de általánban nem úgy ragozta a képet, amint az a valóságban mutatkozik s oka ennek az, hogy ideje és alkalma nem volt arra, hogy egészen mélyen beletekintesen lótenyésztestünk állapotába.

Hiszen vajha úgy volna a dolog általánban, amint az iró helyi részletekben is meg mert ninc, az az nekünk nem valószínű, mert a bámulatra méltó nagy értelemmel való gon doskodás, a bizonyos célra szükséges tulajdonos tökéletesítéséről pedig általánoságban, sajnos nem létezik, az csak hírvesszők tenyésztestöknek találhatat fel, ahol az ismertető is látta és a bámulatra méltó kint mindenütt észre kílátást nyújtó esiköt állítson elő.

A valóságnak már jóval megfelelőbben és igen rokonosven meleg hangon ismerteti

aztán a névtelen író hazánk álladalmi ménes-intézetének lovat; elég találon, bár rendkívül székszavazva; bizonyára mert messzebb menő vizsgálódásokra nevezte a nagy- és kishirtokos lötenyésztéséről s az állami beavatkozásról, s oda konkludál, hogy oly kiterjedt mértékben, mint Magyarországon, a lötenyésztést Németországban izni nem volna lehetséges.

Igen érdekes iratoknak s a passzusra, amelyről szótmat ad arról, hogy ebben s tekintetben mit tanultak Németország Magyarországotól.

Azt mondja mindenekelőtt, hogy: „Nem lehet minden löködvelők egyszerűsind lötenyésztésnek is lennie. Hát ezt, ha csakugyan töltök tanultuk, mi bátran végeztettük a nagy- és kishirtokos lötenyésztésről s az állami beavatkozásról, s oda konkludál, hogy oly kiterjedt mértékben, mint Magyarországon, a lötenyésztést Németországban izni nem volna lehetséges.

Igen érdekes iratoknak s a passzusra, amelyről szótmat ad arról, hogy ebben s tekintetben mit tanultak Németország Magyarországotól.

Azt mondja mindenekelőtt, hogy: „Nem lehet minden löködvelők egyszerűsind lötenyésztésnek is lennie. Hát ezt, ha csakugyan töltök tanultuk, mi bátran végeztettük a nagy- és kishirtokos lötenyésztésről s az állami beavatkozásról, s oda konkludál, hogy oly kiterjedt mértékben, mint Magyarországon, a lötenyésztést Németországban izni nem volna lehetséges.

Igen érdekes iratoknak s a passzusra, amelyről szótmat ad arról, hogy ebben s tekintetben mit tanultak Németország Magyarországotól.

Azt mondja mindenekelőtt, hogy: „Nem lehet minden löködvelők egyszerűsind lötenyésztésnek is lennie. Hát ezt, ha csakugyan töltök tanultuk, mi bátran végeztettük a nagy- és kishirtokos lötenyésztésről s az állami beavatkozásról, s oda konkludál, hogy oly kiterjedt mértékben, mint Magyarországon, a lötenyésztést Németországban izni nem volna lehetséges.

Igen érdekes iratoknak s a passzusra, amelyről szótmat ad arról, hogy ebben s tekintetben mit tanultak Németország Magyarországotól.

Azt mondja mindenekelőtt, hogy: „Nem lehet minden löködvelők egyszerűsind lötenyésztésnek is lennie. Hát ezt, ha csakugyan töltök tanultuk, mi bátran végeztettük a nagy- és kishirtokos lötenyésztésről s az állami beavatkozásról, s oda konkludál, hogy oly kiterjedt mértékben, mint Magyarországon, a lötenyésztést Németországban izni nem volna lehetséges.

Igen érdekes iratoknak s a passzusra, amelyről szótmat ad arról, hogy ebben s tekintetben mit tanultak Németország Magyarországotól.

Azt mondja mindenekelőtt, hogy: „Nem lehet minden löködvelők egyszerűsind lötenyésztésnek is lennie. Hát ezt, ha csakugyan töltök tanultuk, mi bátran végeztettük a nagy- és kishirtokos lötenyésztésről s az állami beavatkozásról, s oda konkludál, hogy oly kiterjedt mértékben, mint Magyarországon, a lötenyésztést Németországban izni nem volna lehetséges.

elkényeztetve, hanem edző rendszerrel szükségesevel s bizonyos kimeremmel, hogy szigorúban esküvőre formá a miénkié alig van s a lö alapanyagot kivül kívüli anyag közönlhetők lovak szűvségát, győzőségét.

Abban azonban, hogy minél vrszárlandóbb a tenyészanyag, annál sikerebb az ivadok habár sok igazság van, nincs meg minden sikernek a nyitja s éppen emiatt vannak nával is, máshol is a konstans teoriamik hivatéppu meg nem hivaté.

Az az aranyomdó végre, hogy jó telvér nélkül nincsen jó felvér, mindünk is kellőképen méltattuk is ebben a dologban nálunk kétségtelenül sokat lehet tanulni; de annak megítélését, hogy mennyi minálunk az igazán jó telvér s a tapasztalások által mennyire hasznosak a gyakorlatban a telvér elég kölcsönösen (mint az író mondja: weise) a közönséges használati lo, a felvér előállításra, különösen a középbirtokos, méginkább a kisgazda által, annak megítélését mindon, bátran a szakértő olvasóra bízhatok, aki igazán reméljük megalakult felvérek mellett, vajmi sok csupa meg és még keskenytrőrszi, nyakiglab felvért látott it nálunk életében.

Lötenyésztésünk ezen ismertetője végre magasztalólag szól a magyar löbőfogásról s hajtásról mikor írja, hogy: a magyar mesterlegelő a löbőfogásához, hajtásához és kereskedéshez. Az ember nem lát ott soká löbőgyeplőket és istrángokat, bő vagy szük szármakot, lovakkal való nyeres bándómódot, vagy éppen ütést verést. A leggyeszűbb paraszati fajt is jól s elegánsan van befogva és szerepelt hajtják.

Az a szombolyai Caekonies-féle 68 négyes fogat, mely az író látott és felelmit, olizmog, hogy ilyen lehetett; de hogy általában mennyiben állja meg a helyét a különben közönségre méltó magasztalás, annak megítélését is az olvasóra bízom s megjegyzem, hogy hiszen nem ért az nekünk ott a külföldön, hogy érdemükön föltöl az eldicsernek, de minélküli költészetünk a fony mellet árnyékot is meglát, annak jelenlétét beismerni, abból tanulni, és ahol és amiben javulni kell és lehet, ott és abban tökéletesbedésre törekedni.

Ára szükségtelen aztán kiterjeszkednem, hogy lötenyésztésünk jól jellemzéséből mi mindent hagyott ki az író, hirtök azonban egy másik közönlvényben terjeszkedni arra, hogy egy másik és harmadik ismertető miként vélekedik szarvasmarha-, juh- és sertésenyésztésünk körül.

Monostori Károly.

SZŐLVÖZET, KERTÉSZLET.

Rovatvezető: Anyal Dezső.

Apróbb tapasztalatok a szőlő- oltványokkal.

Közledek a szőlővesszők beszerzése vagy legalább is megrendelésének ideje s miután ez sokkal fontosabb dolog, így tehát a köznapí körkeltetésének is valamivel több és behatóbb figyelmet érdemel. Megkérlek tehát egyetlen róla elmondani s fáradságosan megtalálva lesz, ha egy vagy másik gazdarságnak abból okulást vagy ezen réven anyagi előnyt érezhet magának.

Hogy az idejekorán való megrendelésre nagy súlyt fektetek, erre már sok számtalanra s tapasztalat tanított meg. Már a réggiből okosítom ütött szőlőkulonca mellett is, a gazdának előzetesen tisztában kellett lennie azzal, hogy milyen fajokat s ezekből egyenként mennyit szándékozik ültetni. Már akkor is megtörtént akárhányszor, hogy a biztosnak ismert beszerzési források már foglaltak voltak s az ember alig juthatott olyan fajokhoz, amelyekre a beszerzési időt, vagy legalább is megkeletelt érgednie oly szállítmányal,

amely minden egyből volt, csak éppen megbízható. Nem az újabb szőlőkulonca felett annyival inkább gondosabb körültekintés és körülhatározhatóság igényel, amennyiben it nemcsak a kivirt fajra, hanem magára az anyagra is kiváló tekintettel kell lennünk, hogy minél mindjárt kezdetben az adaptáció elhibázásával minden további sikernek alaposan nyakát szegjük.

Azt is sorok megmondja, hogy mi indított különösen e sorok megírására.

Egy nagyraosírt árjegyek jutott a napokban a kezembe, mely mindent tartalmazott, csak azt nem, hogy milyen alanya lettek az egyes fajok ojtva. Jelvezte voltak az egyes szőlőfajok, a gyökeres és sima ojtványok árai, csak arról nem volt egy szó sem enlivel, hogy e célra mily alanyok lettek felhasználva.

Ez pedig oly sarkalatos latta, amely a célt már alapjáiban szokta megátádní.

Igaz, hogy egy rövid évtizeddel ezelőtt is a szőlőfajokról nagy része megelégedett azzal, hogy megkérdezték a kertészek juthattott. Hanem aztán keseri családok révén azon tudára jutott, hogy alany és alany között óriási nagy a különbség. Megtanulta, hogy hogy távolról sem elég, ha az alany az ojtást jól fogadja s elfogadható összeforradást mutat, hanem legnagyobb beszőlésre van hozzá, hogy a használt alany a talajnak alkottószeretelmének is megfelelően s különösen elbírja azon mérszartalmat, amelyvel rendelkezésünkre álló területből sem eltávolított, sem pedig semlegesíteni nem áll hatalmunkban. Szóval előlterbe lépett az ugynevezett adaptáció kérdése, melynek egyáltalán sikeres megoldása képes csak biztos alanyedényhez vezetni.

Szerény jó magammal is megtörtént, hogy m-solyhal fogadtam, midőn ezelőt több évvel ezelőbbi agodálmatnak adtam kifejezést és számköszö ítélték it teoriamik; míg most a számköszö és nemhízásseg körülheltelen chlorosisra mutatott.

Ha már a megtörtént dolgok az elmulatkovatába jutotak is, legalább a jelen és jövőt annak gondosabb körültekintés jellegezzem.

Né aljúnk tehát egyszerűlen tudnak akkor, amidőn szépen összeforradott vagy olcsó áru ojtványokból van szó, hanem szigorú következtetésesg kivájtjuk meg, hogy beszerződszükségletünk a megfelelő vagy jobban talajunknak megfelelő akayon legyenek elkészítve.

De van még egyb mondani valóm is, melynek szives követóm szintén egy jó hasznát veheti.

A legszerencsétlenebb fel fogás az, hogy a gyenge és hanyosan összeforradott szőlő-oltványok, állandó helyükre töltött küllétes után majd csak megerősödnek s idővel mégis erőteljes és termő tökélet fognak képezhetni. Ez nem egyéb, mint önámítás. Tudok tapasztalatból kádencziót mondani rá.

Ezelőt mintegy 6 évvel ezelő fogoztam is fennálló s divatos hángzás telepről hoztam 100 darab gyökeres ojtványt; magam ültettem el sajátkézzel mind a százt s noha kevés volt közülök a kifogástalan példány, mégis a jó ültetés, a gondos ápolás és némi képzégettel mellett határozott jörött jóslatnak képeztelem nekik.

Már a megfakadás hányos volt. A laca homokosírtak nem igen akartak zödlődni s ami hajtott is, oly vézna és cingár volt, hogy bizony nem valami vastag reménylenl kecsesettett.

A igazat megvalva, első intrádrá erősen lehangolt már az a körülány, hogy: a 100 közül csak 75 erőt meg s így 25%-os veszteséget kellett szenvednem. De meg jobban elvette kedvem, amidőn a megeredtetett közül is egy jó rész nem tudott valami kecseségtől állapotra vergődni. Öntözés, porhálás, stb. egyéb apróbb bábrálgatás is minden siker és eredmény nélkül maradt. Munkálatoktól konokosságig nyomatok meg május-juniában is.

Igy érkezett el a kánikula, amelytől egyáltalán a gyengébb fakadású ültényemetek felténi szoktam. Ezuttal meg nagyon is beigazolom aggodalmam alosságga. A megfogamzott 75 ojtvány közül egy újabb 25 százalék hajtását 8—10 ezrentemelőnél nagyobbban nem tudta virámi s ezek is a fejlődött növényben egymásután kezdtek elszáradni.

Megmaradt tehát még 50 tököm, melyek ha nem is valami előtérő fejlődésű, de legáltalában biztos megfogamzott tanúsítottak. Össze kelve gondos bekapárvá lettek, nehogy az esetleőleg száraz télű fagyoknak martalekül esenek. Akkár ugyan már ekkor tisztában voltam, hogy bizony több évre lesz szükségem, míg annyira megerősödnek, hogy termékké válnának; de hát a túrélem majd rózsát vagy ez esetben... szőlőt fog teremni, gondolom magamban s teljes megadással vártam a tavaszt.

Megjött az is; de elefejtett a számomra valami nagy örömet hozni.

Mihelyt készen voltam ojtványaim könyvtársával, debogy engedtem volna másnak azok megmetszését, hanem fogtam a legjobb metsző ölymát s magam állottam a munkának.

Centent az is; de nekem a metszlap fondnyadsága s színe sehogysém akart tetszeni. Jó emlékekben volt még, hogy az igazán egészséges vesszőnek, jó átteleült után, metszlapja sötétzöld s a megindult nedvkerégsből duzzadóknak kellene lennie; míg a szában levő ojtványaimnál a vessző fondnyadt, a metszlap pedig hágyadt halvány zöld volt. Ezekről is aligha fogunk szderetlani gondolom magamban s lehagolva vártam a fejlődémyeket.

Ugy is történt; újabb 25 százalék még csak ki sem hajtott s így összes reményemésem a még megmaradt 25 darabra redukálódtok vissza.

Ezek éltek ugyan még; de mintegy biztosan az olvasom le róuk, hogy egy hamarosan még nem igen fognak kedvet mutatni a terméshozásra.

Kemény volt a lecke; de nem volt tanulság nélküli. Jöhöt most akár maga Richter Montpellierben s sájhatja ojtványait a mint tetszik; de azért én sohasem fogok oly ojtványt állandó helyére ültetni, a mely kifogás csak esetleők s ajánlhatom is mindenekelőpédámát követni s előre is biztosíthatom, hogy megbánni nem fogja. Tehát idejékorán és jót legyen a jelszó.

Liobald Béni.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

Utóerjedés a palackra fejtett borokban.

Minden palackra fejtett borban vannak még hasadó gombák és bakteriumok. Ezen apró szervezetek *Wortmann* vizsgálatai szerint évek hosszú során át a borban életképességüket megtartják s a borban kibúvározott változások idéznek elő. Hogy ezen változások a borra nézve hasznosak-e, avagy károsak, arra nézve az eddig szerzett tapasztalatok igen kevés felvilágosítást nyújtanak.

Érdeyben újabbban *Wortmann* végzett vizsgálatakat oly módon, hogy a palackra fejtett, a palackérték borokba különböző apró organizmusok, így különféle borerőztelők, továbbá borvirágot kevert. A vizsgálatok különböző borfajtákra összehelytettek s a tapasztalatok röviden a következőkben foglalhatók össze:

1. Az alkalmazott, tiszta élesztőfajták a palackban is ugyanoly változásokot idéznek elő, mint a mustban vagy az áterjesztett borokban.

2. A borvirág a bor minden körülmény között rosszabbá teszi.

3. Czukor- és tisztalelesztővel kevert palackbor, ha az élesztő egy szilárd rétegen leavallt, semmiféle zavarodást nem mutat.

4. Gyakorlati szempontból elégséges, ha a borhoz a legfeljebb 2% czukor adtat. Az élesztőből a borhoz 1 cm³ borvirágot reendő.

5. Czukrozott és élesztővel kevert palackbor ize frisebb, fiatalabb, s zamatosabb.

A hordóban végzett kísérletek alkalmával *Wortmann* ugyanoly tapasztalatokat szerzett, mint a palackborral.

A legérdekesebb eredmény a borvirággal végzett kísérlet adata. A bor a borvirág lepedése után teljesen megüstült, azonban a bor ize rosszabbá vált s abban egy különös, hábr nem éppen kellemetlen zamataanyag képződött.

Ezen kísérletről tehát az tűnik ki, hogy a borvirág, ha a palackozás alkalmával a borral a palackba jut, abban határozott előváltozásokot idéz elő. S ezen előváltozás heall nemcsak akkor, amidő a bor felszínre fehér borvirágréteggel van bevonva, hanem akkor is, ha a borvirág a borban el van keveredve olyannyira, hogy a bor teljesen tisztának látszik.

Wortmann ezen vizsgálataiból az következtetés vonható, hogy megirragasodott bor palackokra fejtetni nem szabad. Mielőtt a lefejtés megtörténnék, megelőzőleg a borvirágot szűrés, kénezés, vagy pasztörözés által el kell távolítani, illetőleg el kell ölni. s csak aztótan szabad a bor palackozóra fejtetni.

— 3 —

Alumíniummal kibéltelt erjesztőkádák, ászokoló és szállítóhordók.

Amidőn az alumíniumnak előállítását olcsóbbá vált, felmerült az az eszme, nem lehet-e az erjesztés fémek s ojtványoknál használatban. Először *Aubry* tanár Münchenben készítette kisebb edényeket sör eltárolására. *Aubry* konstátálta, hogy a sör, amely 10° R. és 4° R.-nél több hónapot át ezen edényekben állott, sem ízében nem változott meg, sem pedig oly változásokat nem szenvedett, amelyek a sörnek ártalmasak voltak volna. Később *Müller* Károly kehli söráras szabálmányzatot egy új eljárás, amelynél a sör fatorságá helyett az ászokoló hordóban alumíniumforgáccsal derítették. *Aubry* vizsgálatai szerint az alumíniumforgács derítőképessége 4^{1/2}-szereze a fatorság derítő képességének.

Legújabbban *Dankhoff* kísérletet tett az erjesztőkádák, ászokoló és szállítóhordók kibéltetésére alumíniumlemezrel való beburkolásával. Ezen eljárás röviden leírja a következők:

A dongáknak megfelelően kivágot alumíniumlemezeket a dongákra tettelek, egy azonban, hogy az alumínium mindenütt kisebb áll mint a donga. A hordók összeállításánál a donga közeli között az alumíniumlemez összerakolták s a leforrasztás után a dongaközéket teljesen elzárja. A dongák végén a lemez behajlaltatva, a hordónak ugyancsak alumíniummal bevont fenekei erősitettek be, ugy, hogy itt is a nyilasokat az alumínium teljesen elzárja.

Schönfeld megvizsgálta olyan sört, amely 3^{1/2} évig alumíniummal kibéltett hordóban állott azt a találla, hogy a sör kristályosítva, ize s szénvastartalma normális volt. A feneke nagyobb pelyhekből álló barnás-sárga üledék rakódott le, amely legnagyobb részt fehérjéből állott s csak nyomokban tartalmazott timföldet.

Dankhoff egy erjesztőkádat is kibéltelt alumíniummal, amelyben az erjeszté folyása teljesen szabályszerű mutatkozott. Ezen erjesztőkádban kjerjesztett feközt ugyancsak alumíniummal kibéltelt ászokoló hordóba fejtette le s az ászokolás befejeztével alumínium-

mal bevont szállítóhordóba fejtette át. Ellenőrző kísérletűl ugyanazon főzötéből a sörfe fakásban erjesztetett, fa ászokolóhordóban ászokoltatott és fa szállító hordóba fejtett le. A két hordóban lévő sör egyidejűleg csapra vetélvén, mindekkét teljesen tisztának és jóízűnek találták; az alumíniumos hordóban lévő sör színe azonban világosabb volt, s a hordó fenekének üledéket nem képezett.

Tehát ezen kísérletről az következik, hogy az alumínium a kádák és hordók bevonására kiválóan alkalmas és nagy előnye az, hogy a hordók beszurkolása esetén, a sörágyarósnak nem kell azt tartania, hogy a sör a szurkoló idegen ízt kap. Ez idő szerinti azonban még az alumínium oly drága, hogy fentebbi czélokra való alkalmazása magát ki nem fizeti s így be kell várnai azon időt, míg előállítás olcsóbbá kerül, amidőn is minden további nélkül az alumínium a jelzett czélokra felhasználható.

IRODALOM.

„Köztelek Zsebnaptár és Zöldnyű” 1898. évre *Kubinek* Gyula és *Szilágyi* Eötvös UMGÉ. titkárak szerkesztésében megjelent. Ez a „Zsebnaptár” a különböző gazdasági számadási tettek bejegyzésére szolgáló rovatok lapokon kívül igen terjedelmes, az előző évi évfolyamokhoz képest jelentékenyen meg bővített és javított adatgyűjtésűt tartalmaz, amelyek a gazda mindennapi életében lépén-nyomon szükségesek és hasznosak a gazdasági tevékenység becselésénél, a akarnárvizsgálánál, a híztlásnál, a gazdasági építkezéseknél, trágyázásoknál, szőlő- és gyümölcsstermelésnél, káros rovarok és növények ellen való védekezésnél, a tejgazdasági üzletnél, a vasuti szállításioknál, s. Ezenkívül a Zsebnaptár tartalmazza az UMGÉ. pályázatait különül nyert *Suschnka* Richárd által megadott gazdasági számvitelének főbb kivételűt mintái is. Az „Érvönyök” pedig a földművelésügyi miniszter ügybeosztásán és a miniszterium hatóságá alá tartozó közértelemzők szervezetének és igénybevételeinek ismertetésén kívül a hazai uradalnak, birtokosok, bírők és gazdasziteik név- és címjegyzékét tartalmazza mintegy 32,000 gazdaszitei címzettel. A hazai gazdasziteközség kezén ez idő szerint még mindig igen számos példány német és különösen osztrák zsebnaptár forog, holott ezen művek szerkesztésénél szerzők azon törekedtek, hogy tisztán a hazai viszonyok szemmel tartásával, használatosság tekintetében amareköt föltölölő művet adjanak a gazdasziteközség kezén, az őszközönyvnek a postai ajánlott küldésével az UMGÉ. biztjai és a „Köztelek” előfizetői részére 2 fr 20 kr, bolti ára: 2 fr 50 kr.

Kínese Kalendárium Megjelent az 1898-ik évre a „Kínese Kalendárium”, melyet a kiadó vállalat a gyakorlati élet általános utmutatójéknak nevezi, azaz megjelölés az évszám szöveg kezdődik teljes napról, nappal, háztartási, belső gazdasági ubuigaztsákokkal, esillagászati feljegyzésekkel. Azután jön az osztrák-magyar monárkiában a csapatok elhelyezése a legújabb intézkedések szerint, könnyen áttekinthető táblázatokkal. A kimutatásban a bocsinál csapatok, a honvédség, az osztrák kővet megalakult, az osztrák-magyar házasodjunk” rovat a házasságkötést megelőző lépésekre oktat. Majd a jó feleség megtalálásán szöveg ubuigaztsákokkal egy arczképekkel ellátott czikk. Anyának szöveg „Gyermekek” című czikk. Következik a bór, ápolás, szakértő orvos tanítása. Egy másik ember a szemmel az utalásosságát ismeri meg. Erre következik egy gondosan, a legmeghibátothab adatokkal összeállított czikk, a pályaválasztásról.” Bármió elkezeltével pályára akar valaki lépni, itt megtalálja a neki szükséges ubuigaztsákokat. Csak a katonai pályá-

van külön, hosszabb czikkben tárgyjáva. A múlt és jövő jövődajta képeken van tárgyjáva. Ezután következik a „Haz! Bal!” emm alatt hat új zenemű lektórája.

E csinos tánczdarabokat a jelen biográfiára sok mulatógnak fogják járszani. Utána az adódózté titaiba avat be a „Kincses Kalendárium.” majd a „vilto” tulajdonosairól vilógiat fel. Következik tanítás az életbiztosításról, ezútt az agrármozgalomról, s aztán a táblázatok arról. Hogyan fizessék munkásainkat.” E táblázatok so szolgálatot tesznek a kis birtokosnak, parasitának s mindazon munkaadóknak, a kik a munkát napmzára vagy óraszámára fizetik. E számítások felhasználásával megtakarítható a veszteségek kiszámítását, mely a tévedés eshetőségét csak fokozza. Van még ezek az egész világon forgalomban levő pénzmérmők (átszámítás) auztan tanácsok, hogyan építsünk lakóházakat, istállókat, akotok, kocsiházakat, stb. (rajzokkal). Következik: a tarok a football (labdarúgás), vadászati tilalomidő, lövésny, a könyvtarontás története, postai és távirati tudnivalók, a kártyajátékok szabályai, tarifaik, találmányok, stb. sok mindenféle aprócsopó dolog. S ez nem olyan kalendárium, melyet ha éve lejár eldobunk. Ennek az évfolyamait gondosan egymás mellé rakjuk s pár év alatt a legbecsebbes, legnépszerűbbelenebb könyvtárral rendelkezünk. A Kincses Kalendárium ára: Szines horitáka kötve 1 fnt, angol vázonkötésben 150 kr., francia szaltárrá-börkötésben 2 fnt 20 kr. A Kincses Kalendárium kapható az összes könyveskereskedésben, a „Köztelek” kiadóhivatalánál is rendelhető.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

459. sz. kérdés. 1. Bérleti szerződésben többek közt ezt a pontot is magában foglalja: a birtokon levő összes épületnek az építmények jókarban tartása és tartóztatása, kivétel a lakóházak belső vakolását és meszelését, a saját költségén kizárólag bérbeadótt illeti; de bérlet tartozik a tartóztatás megterítése czimén évenként 150 forint hajtózáruháni” stb.

Első sorban már vitatárgyat képeztek a kályhák, jásiak és istállóépítők; később: hidak, kutak stb.

Kérdem tehát, hogy ezek nem részben „épület”, részben „építmény” megnevezés alá esnek-e; továbbá, hogy az „építmény” fogalma alá nem esnek-e hidak, kutak, faloktmányok, kerítések, állások, árkok és mélyítmények, szóval mindazok, amelyek „Nálofelett” erőstiek a a birtok tartozékai képezik.

2. Bátor vagyok-e a kérdés is felvetni, hogy a szántóföldön levő élő faszorok megmivélsése — és ezek árnyéka stb. ninesnek-e káros befolyással a vetésekre és a mivélsésre.

D. J.

460. sz. kérdés. Idei termésű lucerna-magokban igen sok a vadhernyárg. Mi módon rostálható vagy tisztítható a lucerna ezen hozzá hasonló nagyságu muhártól? Megjegyzendő, hogy a silány termés fölöttán külön drága rosták beszerzését mellőzni óhajtjaim.

K. E.

461. sz. kérdés. Nagybecsült szives tanácsukat kérném ki, igen tisztelt gurdatórsainak arra nézve, hogy melyik a legbiztosabb, gyorsabb és olcsóbb módja a tarcsák vagyis tarcsényi kiirtásának fekte ugóbal.

Tiszteim eddigi szokása az volt, hogy bérresekkel és hetes napismókakkal szabadkék és vasvilla segítségével gromóllátják, mi nézésről szerint lassu, de nem kellő eredményű szorgos munkaidőben.

E. B.

462. sz. kérdés. Nagyobb mennyiségű fű- és muhárgam keveréki kölesben van, me-

lyet értékesíteni csakis paron lehetne. Szives felvilágosítást kérek arra nézve, hogy miként értékesíthetően az gazdaságosnag meglegzésrűbhen takarmányozásra? Előethető-e az gyenge malacokkal vagy hasas kokczokkal árpa helyett és ha igen hogyan adogalva?

S. M.

Feleletek.

Magasirrató keszulek. (Második fejelet a 439. sz. kérdésre.) A később leirt székely-utó készülő készítője Steiner Gyula bécshelyi czég, az árát nem tudom megmondani, mert az egy dívatból kiment régi portéka. Agrasirratókat ma már csak a kényesebb termelésű apróbb fűmagvak (Poák, Füstök, Hölcsu stb.) és a kisebb magu Umbelliferák (petrezselem) használnak. Modernobb agrasirratókat Villeroi et Boch czég készít Schramberg (Würtenberghen), képviselője Révay Oszkár, Bpest, Teréz-kört 26.

Ismétlem, hogy még ezen újabb gyártmányok sem használhatók előnyösen a legtöbb gazdasági mag székelytésinél.

A megbeszélésből látszik legkésőbb magunknak szirratókat, ez olcsó és jó is. Olyformát, hogy egy lapos fenéki porcellán, vagy cseréptálcára, a tányérmélység átérőjének megfelelő fehér itatós papírost vágunk ki, azt ott 4—5 szörb réteghen helyezkük, ezt igen gyengén benedvesítve, a magvakat (pontosan megmészelt 100—200 szemec) arra sorhatjuk helyezkük, azt ismét betakarjuk 4—5 réteghen benedvesített itatós papírral s a készleket olyan helyiségben tartjuk, ahol a hőmérséklet legalább 18, legfeljebb pedig 20 C. fokú.

Mielőtt a magvakat a leirt készítőbe tennék, ázfűssük be egy északára szoba hőmérsékletű vízbe. A készleket minden nap kell nézni s ha nem elég nedves, uból nedvesíteni, de nem olyan nagyon, hogy a papír fényes legyen a vintől, mert akkor a magvak elfuadnak. Alamián akkor is elfuadnak, ha a felső itatós papírlapokat rányomjuk a magvakra, ezáltal t. a csirázashoz mulhatatlán szükséges levegőt illetőleg oxigént zárnak ki a magvakat, tehát a felső takarót csak lazán kell a magvak tetejére alkalmazni. A csirázott magvakat naponta el kell távolítani a még nem csirázóttak közül s azokat jegyzéské is kell venni, mely számok a csirázóttak befejeztével összeadattár, a csirázás százzalék fogják mutatni. A szabályos csirázóttak díszek eltartat a gabonafélék és hereféléknél 10 napig, a nagyobb fűmagvaknál 14, a kisebbeknél 21, stb 28 napig is. A hereféléknél a csirázás befejeztével még fel nem dagadt év magvak egyhármadrésze a csirázó magvakhoz számítható.

Thase Lajos.

Cselezési-er hantós felé megbeszélésese első vetés után! (Fejelet a 443. számú kérdésre.) A hantós földbe vetés és hiszem kikelt vetésen, most már bajos segíteni. Bajos segített azért, mert a nyirkos föld hengerezése veszélyes dolog, másrészt pedig a hantok kéze s alá kerül csirás mag a hengerezésnél nagy részt elpusztulna. Véleményem szerint leghelebbebb lenne bevártani, hogy a vetés tavaszszal megképe mutt. Ha a vetés tavaszszal nem túlságosan foltos és ritka, akkor tavaszszal korai hengerezés és utólagos fogóssalás, még a rozvetésen is segít köthetünk, annál is inkább, mert a rozz igen erős bokrosodási képességgel bír. Miután azonban a rozz tavaszszal visszaválgyl gyorsan hajt szárra, a hengerezésnél a rozz kényen kell székelyzni, mi az annyira megszikkadt, hogy nem mázólódik el.

Takarmányok eltartási módja. (Fejelet a 445. számú kérdésre.) A takarmánytököt telen át bétveközzel lehet eltartani. A tökök lehetőleg védtelt helyen nagyobb kupacokra rakjuk s szorosan vastagon betakarjuk a vággy még kukoricaszárral körülrajtuk. Nagy pedig

vermet asunk, mely fölő jó záró, nád vagy szalmátok készítsünk s obla sünk el a tökök. Mindket esetben január hó végéig, február közepéig eltarthatjuk a tökök. Tovább nem igen áll el. Erre való tekintettel először a tökök takarmányoztatjuk fel s csak ennek elfolytatva jut a takarmányrúra a sor.

K. K.

Tanácsok a mutrágya alszántásra. (Fejelet a 446. sz. kérdésre.) Miután az ősziek alá rendesebb szaporítófajú, alkalmazunk, sokkal helyesebb, ha ezt a vótóztánás előtt-készítve használnak. Az anyagot a tisztább behatórnálása csak akkor indokolt, ha az már csak a vótóztánás befejeztével kapjuk meg. A gyakorlatban elért eredmények megmutatták, hogy a csekélyebb tápszerűség homokos talajon is helyesebb a szuperfoszfát leszántani, mint egyszerűen beborodítani.

Gy.

Lucernának meszporral való trágyázása. (Fejelet a 449. sz. kérdésre.) A lucernázás s a rómak meszporral való trágyázására, 1000 1/2-glelitkri 3—6 métermérszámúknak, melyet még most őszzel legelőb egyszerűen kiszörn. Jövő tavaszszal azonban a megmeszelt lucernázás a rétet jó erősen meg kell fogósolni. A lucerna vagy loherekózt (aránk) meszpor felhasználásával kiölni nem lehet.

Mik esnek az „építmények” törvény-szerűleg meghatározott kifejezése alá? (Fejelet a 459. sz. kérdésre.) Kérdéstevőknek teljesen igaz van a szerződés szavainak magyarázatában. Az idézett fölfeleletekben még értelmen nem is lehet tulajdonítani, mint azt, hogy a bérli kizárólag a lakóház belsejének vakolással és meszeléséről tartozik gondoskodni.

Minden egyéb javítás és tartóztatás úgy az épületben, mint a hidakon, kutakon, kerítéseken stb. a tulajdonos terhet és kötelezettséget képezzen a javításra, mert az „építmény” kifejezés alatt csakis az utóbbiakat lehet érteni.

A szántóföldök szegő élő faszorokt sehol sem lehet józanul károsoknak tekinteni, ha egy, vagy más tekintetben akadályozzák is a könnyű mivélsést, vagy árnyékkást, némi részben hátrányos hatást gyakorolnak.

S. F.

Muhar kitisztítása a heremg közül. (Fejelet a 460. sz. kérdésre.) A heremg között főképen kétféle muhar szokott előfordulni: a zöld (Setaria viridis) és a szürkészöld (Setaria glauca). A szürkészöld muhar magja a heremg nagyobb, tehát ezt egy pilyan blyókra rosta segítségével lehet átváloítani, amelykének a lukyósége akkora, hogy a heremagokat éppen átöbtsítja, a muhárgam pedig fentmarad a rostán (14-es szövet). A kisebb szemek azonban mégis a helyen kivégy fogának a rosta lyukán áténi, de ilyen kerségu sárgászöld muhar oly keves van, hogy az, az ily módon tisztított mag.

Ennél sokkal nehezebb tisztítani a kisebb magu földmuhart, mert ennek a magja akkora, részben valámivel kisebb, mint a közép-nagyságu heremg. Ezt oly módon, mint a szürkészöld magot nem lehet tisztítani, azonban az arankamentesítés alkalmával, a kistlyuku rostán (20—22-es szövet) arankával s egyéb apró gtyukával tisztított kisebb magvak egyrésze eltávolodik, de a zöme még mindig a tisztja mag közt marad. Itt tehát a mag nagyságból különbözően alapuló tisztítási módszer nem sokat használná, olyan módszerekkel folyományodnak, amely a here- és földmuhar mag sulyviszonyai közötti különbségen alapulnak, melyek segítségével a kisebb magokat egyelőre, de még szélesebb sem lehet a heremagot tökéletesen megszabadítani, de nagyobb-részétől mégis. Megjegyzem, hogy a szélesebb mindig sok heremagvesztéssel jár, mindazonáltal meg kell azt tenni, mert különben az áru a muhárgától tarka, egyetlen kintéző mag is a heremg ezen a réven mindjárt levon az értékből.

Nem tudom, hogy kérdéses-ev gazdaságszám haramagában melyik muhar van a két faj közül, lehet, hogy mindkettő. Mindenesetre jó lenne, ha egy kis mintát külnne be a magvizsgáló állomásra (Bpest, Soroksári-ú. 8.), ahol azt pontosan megállapítanék valamint a tisztítás módjára is a megtekintett minta után tüzetesebb felvilágosítást adhatnának és pedig díjmentesen.

Thaisz Lajos.

Muhar- és köleskeverék feletése. (Felelet a 462. számú kérdésre.) Feltevén, hogy a sokféle köles közül a kérdésben a bugas-vagy sárgakölesről (Panicum milaceum) van szó s muhar alatt a kérdés az olasz, kölest (Panicum italicum) érti, ugy ezeknek összetétele középzsámítással a következő:

	Köles	Muhar
Szárazanyag . . .	86 5/8%	87 5/8%
Légenyanyag . . .	12 7/8%	10 0/0%
Nyersziszir . . .	3 8/8%	4 1/8%
Légenylenanyag . .	58 9/8%	58 6/8%
Növényi rost . . .	9 0/8%	11 8/8%
Ásványok . . .	3 0/8%	3 3/8%

Az a nem emberi táplálékra szánt hazomátlan köles tehát legjobban a zab összetételét közelebbi meg s egymagában vagy a fehérjében szegényebb és zsrban gazdagabb muharral együttessen kivált lónak képezheti jó abrakját.

Összetételére nézve a muhar- és köleskeverék az árpa összetételétől se áll messze, így tehát a lehető legjobb keveréknek és husas közelmnek is adható, bár igaz, hogy a mondott keverék zsrban tetemesen gazdagabb, mint az árpa, mert az árpa zsrja 0.8—3.2% között ingadozik.

Mennyiben teszi a fümag — melynek minősége nem jelezteik — kedvözvő tápanyagú s általában letezetése alkalmasabb vagy alkalmazhatóbb a muharkeverékhez, azt nem lehet megismerni, de valószínű, hogy a keverék nagyrészen köles, (legalább a kérdésből ez tűnik ki) így tehát hasonló adagban, mint a zab, az a keverék-árak serteseknek adagolható.

Tekintettel arra, hogy a muhar, de különösen a köles, apróbb szemű, mint az árpa, vagy zab s így alább kevesebb szemhatározat szét a fogak, czérszerű vána darált állapotban nyújthat, hogy így kevesebb egész szem kerüljön az emésztő csatornába s abból kihasználatlanul a trágyába.

Nagybó mennyiségét azonban előre megadárni nem czél szeri, mert különösen a muhar gyorsan avasodik s meg kell fejeitni, hogy a köles nines-szűszgombókkal (Ustilago destruens) elvepte, mert ez esetben veszedelmes válhatik. Az ilyen köles különben pörköléssel javítható.

Keveréket a kérdésűvet baromfiakkal is feltehetik. Különösen előnyösen volna az (darált állapotban és sorvák teiben elvekiten) a növendékszámnyaknak nyújtható.

VEGYESEK.

TARTALOM.

Meghívó	Oldal
A mezőgazdasági esztertermők érdekében . . .	1461
Tárcza. Mezőgazdasági képek Olaszországból . .	1471
Növénytermelés.	
Reflexiók az idei apróhízásról. Csereháti S. . .	1472
Lótenyésztés.	
Külföldi vélemény Magyarország lótenyésztéséről. 1473	
Körtészet, Salföldes	1474
Apróbb tapasztalatok a szőlőművelésnyakról . .	1475
Irodalom	1476
Levelezésnyak	1476
Vegyesek	1477
Kereskedelem, tőzsde	1479
Szerkesztői Eszettek	1480

Eljegyzés. Lakos Nándor, Friedlander József mezőgazdasági gép-, szélítő- és szivattyúgyár magyarországi vezérigazgatója és a budapesti főlelepk főnöke, s hó 1904. január 1-én a Löwy Mór, naszdny malomtulajdonos leányát, Löwy Teresit Budapesten.

Törvényjavaslat a mezőgazdasági munkásokról. Amint értesülünk a földművelésügyi miniszterium a legelőkelőbb gádzakkal napok óta bizalmas értekezéteket tart egy a munkaadók és a munkások közötti viszony szabályozását tárgyaló törvényjavaslatról fölött. Az értekezéteket tisztán bizalmas jellegű, nem vagyunk felhatalmazva annak tárgyát és lefolyását ismertetni, annyit azonban konstátálhatunk, hogy a földművelésügyi miniszter törvényjavaslatereze a kérdést szerencsésen oldja meg s így kitátas van arra, hogy a mezőgazdasági munkáskérdés egyik jelentékeny részlete rövid idő alatt törvényhozási intézkedés ulján lesz rendezve.

A vetések állása és mezőgazdasági állapot október hónap a földművelésügyi miniszteriumhoz beérkezett jelentések alapján a következők: Az időszerű október hó első felében is változó volt; az esőzések — néhol havazás és havas eső — a gazdasági munkálatokat akadályozták. A korai vetések általában az egész országban nagybóbbára jól keltek s kielegítően jelezhetők. Néhol az egerek sokasága miatt a vetést nem kezdték meg. A főregepmények azonban általában vége igen jól gyarapodnak itt-ott bokrosodnak s rendszeres zöld színt mutatnak. A kukorica termés az eredmény általában vége nagyon különbözök. Nagy általában mérsékelt és inkább jó közepesnek felel meg, mert egyes vidékeken kiváló jó minőségű kukorica is termelt meglehetősen nagybó mennyiségben. A burgonya terméshozama nagybóbbára jelezhetően is különösen sok a románországi sőt is Rothadt burgonya is, főképp a felvidéki részeken. Az ország nyugati vármegyéiben a peronosporá szintén sok kárt tett a gumókban, néhol 20—40 százaléka tönkre ment a termésnek. Férgek és itt-ott az egerek is sok kárt okoztak a burgonyában. A répatérmet eredmények az ország tulajony részében jók, másutt azonban gyenge közepesek és legfeljebb közepesek. A zselizsüret nem sikerült, csak egyes vármegyek, illetve járszakokban volt meglehetősen jó eredmény. A permeteztetés szőlők általában nagyon silány termést adtak; a permeteztetés közepesen és néhol igen jól fejezték. Árnylag vége még legelőbb volt a szüret a Dunánál, a Duná-Tisza közén és a Hegyvidéken. A musz többnyire jómódsúgú volt. *Takarányművelektől* a terméshozam általában vége kedvező volt.

A kereskedelmi csarnok a kartelőrvény ellen. Az országos kereskedelmi és iparcsarnok nemzetgazdasági szakosztálya *Hatvani-Deutsch* Sándor enklölete alatt a napokban foglalkoztak a kereskedelemügyi miniszter ama leiratával, melylyel a kartelőrvény jogviszonyának szabályozására a csarnok véleményét kérte ki. *Szirmai Artúr*, a nemzetgazdasági szakosztály elöadója, ismertetvén a tárgyat, a következőket fejezte ki: Szerinte az egész kartelőrvény felteves Ausztriából indult ki, de az annak megoldása nálunk nem a szomszéd Ausztria felé fogása szerint kell, hogy történjék, tekintve, hogy ami viszonyokat az osztrák viszonyokból megismertültek. Hogy ha nem speciálisan magyar álláspontot kellene elfoglalnunk, ha hatalmas, régi tömör gyári iparral állának szemben, avagy ha nem lennénk agrár állam, módosított lenne ama felöfögés, mely szerint általában nagybóbban kartelőrvényt létesíteni nem kell. Még a kérdés erkölcsi oldalától eltekintve, a gazdasági mison is mellette szól, mert köz-

tudomásu, hogy kartelek főképp a védelem czitatózójának a falhos szorított érdekek lérték való küzdelmében jónnek lérték. Után ezután a küllönböző nagy iparágak fejlődésére, így a szesz-, czukor-, petrolium- és vasiparra és kifejezi statisztikai adatok alapján, mint fejlődtek progresszive a kartel idejében és milyen depressziók és válságok mentek keresztül a kartel nem létezesekor, mely utóbbi esetekben az állam is elesik adójevedelmétől. Kifejezi továbbá a hazai és ausztriai viszonyok közti arányt. De a kartelőrvény ausztriai példát 1. 296 czukorgyár van, nálunk ellenben csak 14 és így és ugyanazon mérték két egymástól annyira eltérő faktorra nem alkalmazható. Elöadó szerint különben a kartelek fokozták az alapítási kedvet és az esetleges ár-talpakosokat. Különbösen is a hátrányokat buszban elismenlyozza azaz előny, mely a kartelőbb, mint iparparatózó a kifejezesét erőből az összes iparra kérésztőlünk haramlik. Egyebekben a kormányhatározat mind meg van adva a lehetőség talpakosoknak határt szabni új alapításoknak adandó állami kedvezménynek vagy a bevételi módok szállítására általa. De a kartelőrvény tulajdonképpen czélja, hogy igy sem érholi mert az együttes és tervezési eljárásra való egyesülési hajlam oly erős, hogy egy tapasztalt nemzetgazdász szerint, ha nem kartel, úgy fuzó vagy trust alakjában történne az egyesülés; de amit az állam elismenlyoztaléktan igenis követhetne a szabadon kartelőzók ipartól az, mert az egyesülés azaz a teltelegző hozzájárulni a munkáskérdés megoldásához. Többen hozzászólván még a kérdéshez — köztük Schreyer Jakab dr. a kereskedelmi csarnok titkára is — *Hatvani-Deutsch* Sándor enklöte tetemes statisztikai anyaggal szállott síkra a kartelőrvény megalkotása ellen. A szakosztály elöadója a következőket fejezte ki alapján elhatározta, hogy a kereskedelmi csarnok bizottságának a kereskedelemügyi miniszterhez intézendő véleményes jelentésében a *kartelőrvény mellézetét ajánlja*. Nem ötödtünk volna meg rajta, ha a csarnok a karteleket úgy állítja oda, mint a szabad verseny egyes szesz- és cukorgyár korrekcióval, néhol ha a karteleket bizony esetekben ilyen korrekktivum gyandát nem tekinthetnek, ugy nem a kartelek törvényes szabályozásáról, hanem egyszerűen azok törvényes üldözéséről kellene beszélnünk. Ennyiben és e határra a kartel jogos és szükséges voltát igenis bösöz tárgyalva tehetnek, de ma, mikor a gazdasági élet minden faktorának tiltakozó olyan kifejezettsé vált a kartel törvényesen nem szabályozható társada ellen, hogy az irányadó körök sem mellozhetik a kérdés szövegére hozatalát: a kereskedelmi csarnok állásfoglalásává olyan lére lépett, avoha logikus észjárás mellett nem vagyunk képesek követni. Hát hiszen amennyiben a karteleket a termelési viszonyokhoz igazították, úgy regulatív s iparfejlesztő hatás jut, már csak elképzelhetetlen, hogy az állam a karteleket ekt az üdvös hatását az össz szemponjtából ne előnyösebben és harmonikusabban alkalmazza, mint néhány nagyban termelő, akiknek ma egészen tetésztőlét függ, hogy kartelüket mint indokolt védekezési módot vagy pedig mint a versenyképesen rá egy csalhatatlan eszközt alkalmazza-e! Sok gondnal s körültekintően építette meg a csarnok kibúvó utjait a kartelőrvények elő, nem hisszük azonban, hogy ezekre a kibúvó utakra, melyek a nyereszkedés magasabb eszmébe vezetnek, a kis- és közepeskereskedő szolidabb csoportozata, amely lépekre rá egy csalhatatlan eszközt azt, hogy a kereskedelmi miniszter a csarnok véleményének nyomában induljon el. Nem egészen indokolatlan és alkalomszerűtlen talán ez esetben annak az egyszerű vadászmondásnak az alkalmazása, hogy ninesen a világon olyan bolond róka, amely egyszerűen beleegyezést adna, hogy kifejtés a melög bundájából.

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélra.

BOWER-BARFF féle szabadalmazott inoxidálás módszer szerint **inoxidált szivattyúk** rozsdától védve.

Arjegyzők ingyen és bérmentve.

1806

MÉRLEGEK

... logyabb javított rendszerű tízedes, százados és tízmérlegék fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegék, mérlegék házi használatra, barommérlegék. Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyártása.

W. GARVENS, Wien,
I. Waldschgasse 14. sz.
Schwarzenbergstrasse 6.

GRAEPEL HUGÓ

szabadaim. löhere-tokászoló készülék

minden céspályához alkalmazható, 25 százzalakkal nagyobb munkaképesség, mint bármely más készülék. Legkötőbb szerkezet legolcsóbb árban.

GRAEPEL HUGÓ gépgyárosnál Budapesten, V. Kölsz városát 46. sz.

Lapunk kiadói hivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

garkák és hizlálók használatára.

Irta K. Ruffy Pál.

Arpa portmentes kildőléssel I forint 10 krajczár.

5000 darab

2 évr. hosszabb fajtája keserű mandulára ajított, ősszel ültetendő bármely talajban termő **törpe őszl haracok** fából aladó és pedig:

Nagy Mígóne hatve,
" tartive,
" Bell Beance, augusztus hóban érő,
Admirable Jeanes,
Brugon Stanvick,
" Orange, szeptemberben érő
díjazt 50 kr. Nagyobb megrendelés esetén (50 db.) díjazt 35 kr. Kapható a **Sturm-féle vilásban, Budapeston.** Ugyanott kapható néhány ezer vengye és Passatutti, vörös nemes szőlőtelek. 4575

URADALOM

Nagy és szép 4603

eladatik biztosított 41/2% tiszta jövedelmű alapján. Előnyös felvétel, jelentékeny város közelében, a Budapest-Bécsi-Győr-szombathelyi vonalon, kitűnő csatornára, vídre, téglapadlás, Kastyó angolkerli majorterű Britán alkalmi vétel. Ár 350.000 frt. Ajánlat **Cavalier 5'** alatt **Mass Ottó**-hoz Bécsben I.

J. K. ERKER, WIEN,

IX., Stroheckgasse 2. 4421

Különlegesség és. és kir. szab. gőzgyártó gépek, szarvasmarhák, juhok és sertések számára.

Ezzel a géppel egy lovat 1/4 óra alatt, egy darab szarvasmarhát 20 perc alatt, 60 drb. disznót és 20 drb. juhot óránként nem szakértő is a legbiztonságban lenyírhat.

— Gépek a legnagyobb szarvasmarha és ötenyestű indítóval legjobban sikerrel van alkalmazásban és a legjobb referenciák állnak rendelkezésünkre.

Prospectusok és Arjegyzők ingyen.

BARANYAY I.

turfatermények és szabadalmazott önműködő turfhajtó-closetek,

valamint

árujegyzék-berendezési és felszerelési tárgyak vállalata

BUDAPEST,

II., Lánchíd-utca 2.

Arjegyzők kérésre bérmentesen küldetnek.

Árak franco csomagolással, beheti indítókészlettel:

- 10 literes 40 kr.
- 15 literes 45 kr.
- 20 literes 50 kr.
- 25 literes 55 kr.
- 30 literes 60 kr.
- 35 literes 65 kr.
- 40 literes 70 kr.
- 45 literes 75 kr.
- 50 literes 80 kr.
- 55 literes 85 kr.
- 60 literes 90 kr.
- 65 literes 95 kr.
- 70 literes 100 kr.
- 75 literes 105 kr.
- 80 literes 110 kr.
- 85 literes 115 kr.
- 90 literes 120 kr.
- 95 literes 125 kr.
- 100 literes 130 kr.

TERMÉSZETI NYERS-FASELENEK

Pala és Bő-Apólosztó

4 kötsz. tiszta szulv bérmentesen 420

JUST és Tócsa BECS 96

MOLNÁROK LAPJA

BLATT DER MÜLLER
JOURNAL DES MEUNIER
MILLERS-REVIEW

BUDAPEST JÓZSEF-KÖRUT 33.SZ.

— Megjelenik minden hó —
— 15-én és utolsó napján —

→ Ipari, kereskedelmi, technikai és közgazdasági szaklap, melyet csakis **szakemberek** (malomtulajdonosok, molnárok, főmolnárak, malomépitők, mérnökök, malomigazgatók, mezőgazdák, lisztkereskedők stb.) irnak. ←

A malomüzem minden ágáról szakképzett rovatvezetők ingyen adnak utbaigazítást.

→ Tudósítások a világpiacokról és az ország minden vidékéről. ←

Rajzai, őrleési diagrammjai egyedüliek a világon.

Mutatványszámok ingyen.

Értesítvény.

a budapesti cs. és kir. élelmezési raktárakba beszállítandó 15.000 méter. rozsa és 34.800 métermáza zab bevásárlása végett a cs. és kir. 4-ik hadtest hadbiztonságánál Budapesten (vagy a szállítási ajánlatok 1897. október 26-án d. e. 10 óráig érvényesnek.

A részletek feltételek a cs. és kir. 4-ik hadtest hadbiztonságánál, továbbá a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. élelmezési raktárnál megtekinthetők.

Budapest, 1897. október hó 5-én.

A cs. és k. hadtest hadbiztonsága.

(Utánnymot nem díjaztatik.) 4547

1667/1897. 13. szám.

Cs. és kir. közös hadügyminiszterium.

HIRDETÉNY.

A közös hadügyminiszterium a mellékelt jegyzékben felsorolt tárgyak szállítását nyilvános árlejtés útján szándékozik biztosítani, mígvégből a vállalkozni kívánók írásbeli ajánlatok tételére hivatnak fel. — Az ajánlattevők által követezők tartandók szem előtt:

I. Csakis oly osztrák vagy magyar honpolgárok (ezégek) vételnek tekintetbe, kiknek megbízhatósága és szállítási képessége minden kétségen felül áll. Oly ezégek azonban, kik a hadsereg szállítási consortiumának tagjai, ezen versenyessel figyelembe nem vétetnek.

A szállítandó tárgyak feltételül beföldön, beföldi anyagból készítenők.

A magyar korona országaiából pályaveretes válakozónál a szállítandó czikkok és hozzájuk szükséges anyagok, ez utóbbiak a mennyiben a mintának megfelelő czikkok gyártásához szükséges mennyiség és minőségben, valamint a Magyarországon kívül fennálló árakkal egyenlő vagy olcsóbb árban kaphatók, azon országokban készítenők.

II. Azon ajánlattevők, kik a hadsereg igazgatás előtt korábbi szállítások révén még nem ismeretesek, megbízhatóságukat és szállítási képességüket bizonyítványokkal tartoznak igazolni.

Ily bizonyítványok kiállítására vannak hivatal:

1. a kereskedelmi czégyezékre bevezetett ezégekre nézve: azon kereskedelmi és iparkamrák, melyek területén a czégek telepitve vannak.

2. Azon ajánlattevőkre nézve, kik kereskedelmi törvényeszkölg ninesenek bejegyzve: azon elsőfokú politikai hatóság, melynek területén az ajánlattevő lakása fekszik.

Ezen bizonyítványok a kiállításra hivatott közegek által a feleknek nem adának ki, hanem közvetlenül a közös hadügyminiszteriumnak kitűzött helyre.

A pályázásoknak tehát ilyenmő okmány kiállításra iránt az illetékes kereskedelmi és iparkamrához L fokú közigazgatási hatósághoz idejékorán kérvényt kell benyújtani, melyben:

1. a vezetek és keresztvétel (a czégy szöszierinti megjelölése),

2. az üzletág és lakhely,

3. a versenyírtyálás, megtartására hivatott katonai hatóság (jelen esetben a közös hadügyminiszterium),

4. az ajánlatbenyújtás helyét,

5. a szállítandó tárgyak és azok mennyisége pontosan megjelölendők.

A végzés, melyet vállalkozó ezen kérvényre kap, az ajánlatához melléklendő.

III. Az ajánlat csakis a mellékelt jegyzékben foglalt czikkokra szorítkozhatik és akáit az egyes tárgyak összmennyiségére, akár azok egy tetszőleges részére szállít.

IV. Az összes tárgyak a brünni, budapesti, gráci és kaiser-ébersdorfi ruhatarakban megtekinthető lepecsételt minták szerint szállítandók, melyek minősége a megkövetelt minőség minimumának tekintendő. Oly czikkok, melyekből többféle méretnagyság van szabványozva és melyekről nézve a szükséglet a mellékelt jegyzékben ninesen az egyes nagyság osztályonként feltüntetve, az előirt nagyságú osztály szerint kell szállítandók.

A köztűt pamut szövétből készült első nadrágot szállítására az ajánlatot tevő ajánlatával, de ettől elkülönítve két nagyságú ily nadrágot tartozik mintáknak bemutatni.

Az első nagyságú osztálybelinek 112 cm, a második nagyságú osztálybelinek 104 centim hosszúsággal kell birni. A minták szállításánál a csomagon az ajánlattevő neve és a szállítmány czélya olvashatóan kiírandó.

Vállalkozók a mintáknak a (köztűt-szövött pamutnadrágok kivételével) az ár megfizetésé mellett leendő kiszolgáltatásra iránt az említett és megfelelően utasított ruhatarakhoz fordulhatnak.

A vállalkozók által ezen mintákat fizetendő árban a közvetlen beszerzési költségen felül 15% kezelési költség is befoglalatik.

V. A szállítás legkésőbb 1898. évi szeptember hó végéig meg kell egyenlő részletben akként teljesíteni, hogy a megrendelt mennyiség egy-egy negyedrése 1898. évi március, május, július és szeptember hó végéig lesz beszállítandó.

A közös hadügyminiszterium kifejezetten fentartja magának azon jogot, hogy a felajánlott szállítási mennyiséget esetleg leszállítsa, vagy esetleg felővel fellelje.

Ilyen többleddel az 1898. évi folyamán is bármikor történhetik. Ez utóbbi esetben a szállítási kötelese a több szükségletet a megrendelőtől számított 4 hónap alatt szállítani és erre nézve ugyanazon árak és szerződési feltételek érvényesek, mint az eredeti megrendelésre nézve.

VI. Az ajánlatban, mely a jelen hirdetémyhez csatolt minták szerint szerkesztendő, pontosan és érthetően kell kitenni azok ruha-

raktár nevét, melybe a vállalkozó a beszállítást eszközölni kívánja, az ajánlott czikkok mennyiségét és megnevezését minden egyes czikknek számmakkal és zóval kifejezett árárt és a szállítási határidőt.

Ha a hadügyi kormány az ajánlattevőnek a beszállítási helyére vonatkozó kívánásait a szállítás odaélése alkalmával nem teljesítheti, ajánlattevő a szállítást más vagy esetleg több ruhakezelési intézetbe saját veszélyére és költségére tartozik eszközölni.

A szállításon egyébként megengedotik, hogy a tárgyakat az üzlethelyiségükhöz legközelebbi és/ó ruhatarakban megvizsgálati-assa és azután adott esetben saját veszélyére és költségére a többi ruhakezelési intézetbe küldhesse.

A ruhakaraktárhoz csomagt azon vasúti teherszállítmányokra nézve, melyek figyafőtlan megvizsgálatásuk után a ruhatarak által átvétnetnek, a szállítókna visszatérési útján a katonai díjazás kedvezménye van biztosítva. E czéhből a ruhakaraktár az illető szállító levélen igazolja a szállítónak, hogy szállítmánya a katonai kincstár tulajdonába ment át.

VII. Ha több vállalkozó együttesen pályázik az ajánlatban határozottakra:

1. hogy a szállítási feltételek pontos betartásáért egyetemlegesen szavatosságot vállalnak, és

2. hogy ki van felhatalmazva nevében ezen szállítási ügyletnél a közös hadügyminiszteriummal érintkezni.

Ily közös ajánlat az összes vállalkozók által állásuk és lakhelyük megnevezése mellett vezetek és keresztvételkkel aláírandó. A köztűt kiállításra az ajánlattevők által a közös hadügyminiszteriumtól árt értéken 5/6-át azzal a tételre. Ot százaléka bánátnép fejében a hadtest parancsnokságok székhelyén levő valamely katonai pénztárnál (fizetési helynél) leteendő.

A bánátnép készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban fizethető le.

IX. A bánátnép lefizetése az összeg és minőségének (kézpénz, értekpapir) megnevezése mellett az ajánlatban felmeltetésű köztűt pénztár (fizetési hely) által a köztűt lefizetéséről kiszolgáltató letéti elismervény a lepecsételt ajánlattal egyidejűleg, de külön szintén lepecsételt borítékban (hirdetmény végén levő minta szerinti) a közös hadügyminiszteriumnak beküldendő.

Megjegyzetik, hogy a borítékba zárt ajánlatokat és letéti elismervényeket együtt egy borítékba tenni nem szabad, hanem azok külön-külön, de egyidejűleg küldendők be.

A bánátnép lefizetése végett az ajánlattevők idejékorán tehát nem az ajánlatok benyújtására kitűzött határrnap lejártá előtti utolsó napokban forduljanak az illető katonai pénztárhoz (fizetési helyhez).

X. Azon ajánlatokat, melyeket a hadügyminiszterium előtt ismeretlen szállító nyújtanak be, fel kell szerelni azon végzéssel is, melyet a szállító képvisüknek és megbízhatóságuk bizonyítási czéjből a köztűt készítenők a I. pontban említett kereskedelmi és iparkamrára, illetőleg elsőfokú közigazgatási hatóságra részükre kiad. Ugy ezen mint a többi ajánlatoknak, továbbá a bánátnép lefizetését igazoló, egyidejűleg de elkülönítve beküldendő letéti elismervényeknek közvetlenül, és legkésőbb 1897. évi november hó 22-ének (huszonkettedikének) déli 12 órájáig kell a közös hadügyminiszterium lktató hivatalába érkezniük.

XI. A szerződési teraszot lakjában szerkesztett részletes feltételek a hadtest hadbizottságoknál, a IV. pontban említett ruhakezelési intézeteknél, az osztrák és magyar monarchia összes kereskedelmi és iparkamráinál, a budapesti kereskedelmi muzeumnál és az „Országos Iparstűtlet”-nél Budapesten megtekinthetők.

XII. Az ajánlattevők ajánlataikban határozottan kijelenteni tartoznak:

1. hogy a szállítást és szerződési feltételeket megtekinthették, meg is érteittek és hogy magukat azoknak teljesen alávetették,

2. hogy a kiirt tárgyak mintáit jól ismerik megisméltették és úgy az anyagra nézve, melyből azok készűltek, valamint a készűlés módjára nézve tűzetes tájékozást szereztek maguknak.

XIII. Ha az ajánlatban számmal vagy szóval kiirt árak foglaltatnak, akkor mindig a szóval kiirt árak az irányadók.

Az ajánlat a vállalkozó nézve a benyújtás pillanatában a hadügyi kormány nézve azonban csak akkor válik köztűtlen erejűvé, midőn a közös hadügyi miniszterium a pályaveretes ajánlatának elfogadásáról értesítette.

Az ajánlattevő lemond a visszalépés jogáról, továbbá az általános osztrák polgári törvénykönyv 862 §-ában, valamint az osztrák

Kereskedelmi törvény 318. és 319. illetve a magyar kereskedelmi törvény 314. és 315. §-ában ígérték elfogadására névo megállapított határidőkről.

XIV. A közös hadügyminiszterium fontartja magának, hogy az ajánlattevők közt szabadon választhasson.

Egynél feltételek mellett azok, kik az ajánlott cikkeit maguk állítják elő (a termelők) a közvetők kereskedőkkel szemben előnyben részesülnek.

Ha valamely ajánlat nem teljes tartalmában, hanem a felajánlás mennyiség vagy ár leosztásával fogadtatik el, az esetbe tartozik az ajánlattevő az erre vonatkozó értesítés vételétől számított 5 (öt) nap alatt a közös hadügyminiszteriumnál írásbeli nyilatkozatot benyújtani arra névo, vajjon ajánlatának módosítását elfogadja-e vagy sem?

A módosítva elfogadott ajánlat a vállalkozó részéről is elfogadottnak tekintetik, ha ez a jelzett 5 napi határidőn belül az említett nyilatkozatot egyáltalán nem, vagy hátrózatlanul tette.

Ha azonban egy és ugyanazon pályázatban különböző cik-

kekre együttesen tett ajánlatok közül csak az egyik vagy a másik fogadtatik el, ez az ajánlattevőre azonnal kötelező.

XV. Az ajánlattevők tartoznak ajánlatuknak teljes, részleges vagy hozzájárulással módosított elfogadása után a letett bantárvény vagy a szállítási érték 10%-ában megállapított szerződési biztosítékkal kiegyeztetni és az írásbeli szerződést, melynek egyik példánya a vállalkozó költségén szabályosul bélyeggel ellátandó, megkötni.

Ha valamely pályanyertes ajánlattevő a szerződést aláírni vonakodik, vagy annak aláírása végett az e részben hozzá intézett felszólítást állandóan meg nem jelenik, az esetben a teljes, részleges vagy az ajánlattevő hozzájárulásával módosítva elfogadott ajánlat a jelen hirdetményhez tartozó szerződési tervezettel együtt a szerződést pótolja.

A fentbei feltételeknek bármely irányban meg nem felelő, vagy elkévs benyújtott, vagy szintén a táviratilag tett ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Ajánlati minta:

A cs. és kir. közös hadügyminiszteriumnak.

50 kros
bélveg
Én N.

AJÁNLAT.

N. lakos ezennel kijelentem, miszerint kész vagyok a cs. és kir. katonai ruharaktárba az alább felsorolt tárgyakat az alább megjelölt mennyiségben, a kitett árakért és határidőben szerződésszerűleg szállítani.

A szállítandó tárgyaknak				Szállítási határidő	
mennyisége	megnevezése	ára		frt.	kr.
		számba	nyél		
darab	készlet stb.	1 darabnak, 1 készletnek stb.	frt.	kr.	frt.
			3/4		márczius
			1/4		1898. május
			1/4	év	julius
			1/4		szeptember

Elsímerem:

1. hogy a közös hadügyminiszterium által 1867/97/13. oszt. szám alatt kibocsátott szállítási és szerződési feltételeket megtekintettem és azokat meg is értettem, és hogy magamat azoknak teljesen alávetem; továbbá

2. hogy a kiírt tárgyak mintáit behatóan megtekintettem és magamat azok anyaga és kivitele tekintetében részletesen tájékoztam.

Ígéretem pontos teljesítéséért öt százalékos bantárvénnyel kezdek, mely frtból készpénzben, (értékpapirokban, okmányokban), áll frt kros szállítási értékének felel meg és a külön boríték alatt egyfeljölög betervezett letéti elismervény szerint az i katonai pénztárnál (fizetés helynél) letébe helyesztetem.

A megbíztatási és szállítási képességi bizonyítvány kiállításá iránti kérvényem vonatkozó hivatalos végzését ide csatolom.

Kelt en, 1896. n.

(Az ajánlattevő sajátkezű aláírása (vezeték- és keresztnév) esetleg törvényesséleg bejegyzett ezék megnevezése.)

Az ajánlat borítékának mintája:

A cs. és kir. közös hadügyminiszteriumnak

Becsben.

N. N. ajánlata ruhazati és felszerelési szükségletek szállítására vonatkoztal az 1867/97/13. oszt. sz. hirdetmény folytán.

A bantárvénny borítékának mintája:

A cs. és kir. közös hadügyminiszteriumnak

Becsben.

Letéti elismervény frtkról (készpénzben, értékpapirokban, okmányokban) N. N.-nek ruhazati és felszerelési szükségletekre vonatkozó ajánlatához az 1867/97/13. szám hirdetmény folytán.

A szállítási tárgyak jegyzéke:

Mennyiség	A tárgyak megnevezése	Az árak ajánlandók	Mennyiség	A tárgyak megnevezése	Az árak ajánlandók
70 kőszl.	báránybélés	dragonyos	690 darab	buzérvörös felszerelt hu-	darabra
1290 "	prémgallér és ujjhajtóka	(bekeresh)	720 "	fehér száresakó sas,	"
390 "	"	"	260 "	sötétkék róza, löször-	a szegélyzet
110 "	bundabélés	ulánkához	140 "	világoskék bokréta és	posztóí a
810 "	attila bundaprém	"	610 "	hamuszürke zsinórdisz. ndk.	kincstár adja
400 "	világoskék	"			"
21640 darab	felsz. gyalogs. csakó, állászi, sas és rózsánélkül	darabra	670 "	(sisak pikkelyes áll-) dragonyosok részére	"
3450 "	felszerelt vadászkalap, állászi, fejsejnr, jelvények és tollbokréta nélkül	"	120 "	szíjjal és sással alitsztek számára	"
6810 "	fez bojtjal	"	1130 "	szemernyő szegély dragonyos sisakhoz	"
510 "	fez bojt nélkül	"	920 "	tarajtakaró	"
150 "	estászársárga sötétzöld	"	470 "	taraszin	"
230 "	dszidás sapka	a szegély-	1140 "	"	dragonyos
340 "	pikkelyszíjjal,	zet posztóí	1000 pár	oldalvilla	sisakhoz
60 "	sas és isoszer	a kincstár	1220 "	felszerelt pikkelyes állászi	1 pár
130 "	sötétkék bokréta nélkül	adja	700 darab	sas szármegy nélkül	dszidás
			300 pár	felszerelt pikkelyes állászi	1 pár

Folytatása a tulajdonos.

Mennyiség	A tárgyak megnevezése	Az árak ajánlandók	Mennyiség	A tárgyak megnevezése	Az árak ajánlandók
200 darab	szemernő szegély	darabra	1750 drb.	vizeskanna*)	darabra
300	lőszöbkréta lánczoska dsidas sapkához	darabra	8800	tábori főzedény a gyalogság részére*)	
19600	sas gyalogsági esákhöz		550	két emberre való a lovaság részére*)	
3500	sas száml. nélkül tábori tüzerégi esákhöz		9750	kondér a gyalogság főzedényhez*)	
1840	sas számljegyvel huszáresákhöz		81400	evőesze ledérrel*)	
19600	rőzsa gyalogsági esákhöz		1500	szakasz nyéllel a 8 m-mes ismélő pus	
2670	huszár		5100	lámpa kához foganyuval	
6500	szám vagy betű pakfongból		430	kávéserleg	
4500	páncél lánczoska országn fejekkel		410	felzerelt csavarosdob aluminiumból verő	
1700	vadászkalap jelvény számljegyvel			nélkül	
600	sassal		2350 pár	kupakkal ellátott doberő	párra
36000	tölténytartó		6200 drb.	dobberő	darabra
920	tüzérségi irányító kiűntetés		240	dobbrones sárgarézből	
3200	lovassági lövész kiűntetés		3330	dobhur	
770	munkakiűntetés fémbl		440	dobberőhüvely sárgarézből	
30500	derékszícsatt		1730	századkürti sippal	
2000	sárgaréztok igazolványjegyek számára		170	zászlóaljkürt sippal	
4800	fekete lőszöbkréta rőzsával tüzerég		360	sip a kürtökhöz	
140	vörös részére		6200	takarmánykötél	
4850	fekete huszárok részére		12350	kézőv az ismélő puskához	
80	vörös		33900 méter	heveder a töltényböröndhöz	méterre
2100	fekete rőzsával dsidasok		190 drb.	hőveder 5 emberre való főzedényhez	darabra
20	vörös részére		4010	lábnyűg	
3500	tolbokréta vadászkalaphoz		5270	ítatóveder	
7770	állszij csattal gyalogsági esákhöz		1670	vaszott löczővek	
680700	nagy sima sárga	tuezaatra	17600	lőkefe készjij nélkül	
264300	kicsi fémgombok		3600 készlet	nyeregalkatrész nyers marhabőrbl egész	
633500	nagy fehér			bőrökre kirajzola (új minta)	készletre
262400	kicsi		100 drb.		darabra
182200	nagy sárga fémgomb számljegyvel		710	1 méretnagyságú ucczólkápjú nyerez szil-	
75400	kicsi		970	2 lárd oldalpokkal (fénymázolás nélkül)	
87500	nagy dsidasok részére		660	3	
7500	kicsi		40	4	
62700	nagy fehér		50	5	
7800	kicsi		60	1 aczellápa 1. és 2. számu	
25300	sárga fémmakkgomb huszárrátílhöz		40	2 első (fénym. nélkül.) 3. méret	
31900	fehér		60	3 a szíld 4. és 5. nagyságú	
196800	fekete nyakkötő posztó lebbeny nélkül	darabra	60	4 (hátsó oldallappokkal 1. és 2. nyereg-	
100	sárga		50	5 ellátott 3. 4. és 5.) 5. hez	
33600 pár	börkeztyű	párra	50	jobb fel részhez a mozgatható	
39400	gyapjukéztyű vászonbetéttel		45	bal oldali oldallappokkal	
5200 méter	csákópaszomány örmesterek részére	1 méter	55	jobb oldali középső való ellátott nyer-	
680			45	bal	
330	1 örmesteri gallérsajtás szegélyvel		45	elő a mozgatható oldallappokkal	
12700	1 selyemből szegély nélkül		1200 méter	hátsó kápa ellátott nyergekhez	
10800	selyem karsajtás önkéntesek részére		250000 drb.	csizma czermafűlekhez való szalag	méterre
10940	karsajtás tisztai szolgák		65500 pár	vas talpszeg	1000 drb
50	kardkötő paszomány a katonai földrajzi intézet altisztjai számára		5100	új rendszerű sarokpatkó vaszszegkekkel együtt	darabra
2270 készlet	mentekötő	hőszőre	2900	fekete fényezett ikisebb 1888. évi m.	
4080	fekeesárga nyakszínóratprémes bekecs és világszék nyakszínóratprémes ulánkához		3000	görgőcsatt tövissel nagyböröndhöz	
7570	világszék nyakszínóratprémes ulánkához		1100	fekete fényezett négyzeteltű karika gya-	
6130 darab	vállszínór prémes menté bekecshez és ulánkához	darabra	2400	logsági tölténytáskához	
6400 méter	zsinór örvezetői esákhöz	méterre	30	fekete fény. karika 1888. évi m. háttörönd	
36300	zsinór magyar posztóndrághoz		2400	fekete fény. kettős gomb tartozaj készletéhez	
51300	nygyló állatszínór			a lovasötök legénység karokötőjéhez	
2200 darab	kürtzsinór	darabra	3500	való akasztó kamó	
350	forgópisztoly hordszínór kamó nélkül		12400	feketőre fényezett feszítő kapocs töltény-	
1800	lövészkiűntetés tüzerégi irányítók részére		12400	böröndhöz	
17600	skarlátvörös lövészkiűntetés		12400	csavar csapzeg	
3750	fűzőlő lövészkiűntetés		11200	nécsaváros fűlces a tölténybörönd	
1340	sötétöldő kormányosjelvény		19800	sikattyu feszítő képesához	
43000	attilla rőzsoska		8800 pár	vasöstöv a háttöröndhöz	párra
2700	nyjt prémes ulánkához		5700	dragonyos sarkantyú csavarral együtt	
5530	víztekötés huszáresákhöz		90	huszár	
3560	vadász kalapszínór		330	kész sapka	darabra
43200 készlet	kékes szürke köpenyburokkötés	készlet-re	400	ujsas mellény sürtűs	
5000	harna		30	ujsas mellény halinál-	
26200	gyalogsági kardbajt	darabra	620	téli nadrag vas nélkül	
9900	lovassági kardbajt bőrborítással		56300	vasall ből	
1300 pár	zabla, állazólánc és kamó nélkül	párra		zsebkendő kéken nyom. pam.anyagból.	
860	állzó lánc, kamó nélkül	darabra	19000	mellény kötött pamutanyagból a 2. mé-	
1000	jobb oldalkamó az állazólánchoz		24600 készlet	retészek	
1500	bal		40800	alsónadrág felérőszék az 1. méretnagys.	
3300	csikozabla		90	kötött 2. háttöröndhöz 1888. m.	készletre
2150	kötőféklánc bőresatték nélkül		370	nádlemez ** töltényböröndhöz	
8600	lovakaró készszij nélkül		1400 drb.	anyagbetét iratöröndhöz	
				szelelékboröndhöz	
				altiszti bőrtárcza	

*) Ünnepek előtt a gyáros ipartelepén az illető ruharaktár közögei által

**) Ezen czikre vonatkozó szabadalom már megszűnt.

megvizsgálatnak.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

Gőz-ntimőzdonyokat

a legköltségteljesbb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Teljesítés 92-93.

Budapest—Kelenföld,

a vasútiállomással szemben.

hol is épített új telepükön gőzke szerkezeiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalékrész-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a helyi (központi) pályaudvarról és a déli vonalon Budáról könnyen elérhető.

Friedlaender József

"TRIUMPH III."

legújabb szabadalmazott egytengeres szabályozható sorvetőgépe nyereségre és lapásra szabadalmazott acél-spirál magvezető csövekkel.

Magtartószekrény teljesen kovacsolt vasból. 1897. május hó végéig kész.

"Triumph III." sorvető-gép lelti közzétéve és eladó. Könyv és mechanika összes részéből rendkívül olcsón állunk. — Váltókerékek mellől és a szerkezny

Állítás nélkül vet, hegynek fel és lefelé, valamint sík talajon, egyenlőtlen terepeken lehet. A futókerék átmérője 190 mm. Oleó és mérsékelt árus. I. Kimerült árgyűzők ingyen és bérmentve.

Szállítás jótállás mellett és próbára.

Kivonat az 1895. Prága—Littovici vetőgépverseny hivatalos tudósításából: Az összes a versenyen résztvevő vetőgépek közül Friedlaender "TRIUMPH III." vetőgépe mutatta fel a legkisebb vonóerőt 47 kilogram; mindenképp azonban egy teljes centiméterrel mélyebben vetett el, mint az összes többi gépék, mi a gép gondos kivételének, a magas futókerékének és a csorosztyák nyulának alakjának tulajdonított. A gép tehát az első és legnagyobb díjat, a díszlevelet nyerte. A vetőgépversenyen Szász-Pöschelberghen, 1897. április hóban a legmagasabb díjjal: **állami aranyéremmel** tüntetett ki.

Gazdasági gépész: Friedlaender József Budapest, VIII., Külső Kerepesi-ut 1. a központi pályaudvar mellett.

"HAZAI POKRÓCZOK"

a nagyrövidű gazdaságosságát figyelembe ajánlv! Cziglünk a legnagyobb uradalmakés állami intézmények (kötő) állandó szállítóit! Nagyobb szükségletű; eredeti nagysága mintákkal szolgálunk; a székes főváros legnagyobb pokrócz telepe; gyári árak:

- 1 drb. **közöns. strapa pokrócz**, barna alap, 2 oldalcsikkal 110/180 cm. 135; 135/180 cm. 190; 145/180 cm. 290.
- 1 drb. **± pokr. (erős minőségű)** 120/190 cm. 225; 140/170 cm. 320; 160/190 cm. 430.
- 1 drb. **sima szürke vagy ± gyapjú pokrócz**, 120/180 cm. 290; 140/175 cm. 380; 160/190 cm. 495.
- 1 drb. **uradalmi pokrócz**, sima szürke alap, 2 két oldalcsikkal 140/200 cm. 420; 160/210 cm. 520; 180/225 cm. 690.
- 1 drb. **mentelepí pokrócz**, szürke vagy barna alap, körkörösí bor-dúrral, 140/190 cm. 490; 160/205 cm. 590.
- 1 drb. **duplavastagságú „oroszkpórcz"** szürke alap, 2 két, fekete vagy sárga oldalcsikkal, 140/190 cm. 630; 160/200 cm. 840.
- 1 drb. **erőltői hosszuszárú pokrócz**, szürke, fekete, kék, zöld vagy bordó színben, 130/160 cm. 680; 150/18 cm. 5880; 160/190 cm. 1090; 170/210 cm. 1340; 180/230 cm. 1590.

Szoba pokróczok mintre, apró vagy nagyobb ± 120 cm. szél 1'45; 140 cm. 105; 160 cm. 245; 180 cm. 320; 200 cm. 385. 80 frton felüli rendelések bérmentve. Szállítás utánvétel mellett.

"SZÖNYEGHÁZ" BUDAPEST, IV. Károlykörút 26. ALAPÍTVA 1854. (A Rosztály-utca sarkán.) TELEFON.

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26.

Désán felszerelt raktárt tart a következő kiváló minőségű eszközökkel:

Hengereit rúd és idomvas, mint: lapos, gúmblyú, fűcskeres- és U-vas, gerenda sid.

Vaslemez, mindenféle méretein.

Kovacsolt csövek; és beszkelt **Acélbél**, **Magas** és **Átjáró** fűrészes stb.

Öntött csövek, vízvezeték- és csatornákhoz alkalmas, valamint mindenféle **felszerelési tárgyak** víz-, légszusz- és gőzvezetékhez, mint: tolatrútk, mindenféle csapok, fémáruak légszuszvírításhoz stb.

Szerszámok, az különlegesek saját gyárból, mint: marók, fűrészek, fűrészek, csavarvornók, furók, csigafűr, cső-csavarnozók, csővég, csőszu stb.

Árgyűzők bérmentve és ingyen. 4070

Sangerhauseni gépgyár Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, Külső váci-út 1443. sz.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes **mezőgazdasági iparágak** számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Czukorgyárak,
Sörgyárak,
Malátagyárak,
Szeszgyárak

teljes berendezése és átalakítása.

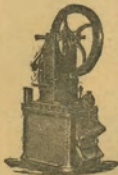
Szaktekintély **mezőgazdasági czukorgyárak és szesz-főzők terén.**

Szövetkezeti alapon több mint 100 mezőgazdasági czukorgyárat létesített.

Mezőgazdasági eszközök mint hajtóerő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. Csepplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 80 lóerőig gyártjuk.

Minden szakbavógó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.